

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ
อำเภอห้วยผึ้ง
ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐
(ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๙)

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง
จังหวัดกาฬสินธุ์

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัดที่ ๑.๑๐ ระดับความสำเร็จของการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๙)
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง ประจำปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาภาคการเกษตรของอำเภอห้วยผึ้งอย่างมีทิศทางและบูรณาการ โดยครอบคลุมการพัฒนาในทุกพื้นที่ของอำเภอแผนฉบับนี้มีลักษณะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนเกษตร เพื่อให้ได้แผนงานและโครงการที่สอดคล้องกับศักยภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ในการจัดทำแผน คณะผู้จัดทำได้นำแนวทางการพัฒนาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนพัฒนาอำเภอห้วยผึ้ง มาวิเคราะห์และปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านเวทีประชาคมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้านจนถึงระดับตำบล รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างครอบคลุมและตรงประเด็น

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป ในการใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและยกระดับภาคการเกษตรของอำเภอห้วยผึ้งให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

ท้ายนี้คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมและให้ความช่วยเหลือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คณะผู้จัดทำ
สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑	ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
	๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	
	๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๑
	๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒	ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	
	๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๒
	๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน	๒
	๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๓
๓	สภาพภูมิอากาศ	
	๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๖
	๓.๒ ฤดูกาล	๗
	๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน	๗
	๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๗
๔	เส้นทางคมนาคม	
	๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง	๘
	๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด	๘
๕	แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	
	๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๙
	๕.๒ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝายทดน้ำ	๙
๖	สภาพเศรษฐกิจและสังคม	
	๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๐
	๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๑
	๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว	๑๒
	๖.๔ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท	๑๒
	๖.๕ การศึกษา	๑๒
	๖.๖ สาธารณสุข	๑๒
	๑.๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๓
๗	การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๑๓
๘	องค์กร/สถาบันต่าง ๆ	๑๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง	
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๑๖
๑.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่	๑๗
๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๔๐
๒. การจัดทำ TOWS Matrix	๔๑
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอห้วยผึ้ง	
๑. แนวทางการพัฒนา	
๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๔๔
๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๔๕
๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๔๕
๒. สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร	๔๗
ภาคผนวก	
๑.โครงการนวัตกรรมสมาร์ทฟาร์มข้าวปลอดภัย	๕๓
๒.โครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำในแปลงใหญ่อำเภอห้วยผึ้ง	๕๔
๓.โครงการอ้อยสมาร์ท ๔.๐: ยกระดับการผลิตและแปรรูปอ้อยไทยสู่อนาคต	๕๕
๔.โครงการสวนผักชุมชนพึ่งตนเอง	๕๗
๕.โครงการ "สมาร์ทฟาร์มเพื่อคนรุ่นใหม่ (Smart Farm for Next Gen)"	๕๘
๖. โครงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์อัจฉริยะและยืดอายุผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป	๕๙

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๑	แสดงการแบ่งเขตการปกครอง	๒
ตารางที่ ๒	แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกาฬสินธุ์	๑๑
ตารางที่ ๓	แสดงจำนวนประชากร และจำนวนครัวเรือน	๑๒
ตารางที่ ๔	แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๓
ตารางที่ ๕	แสดงพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๕
ตารางที่ ๖	แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๖
ตารางที่ ๗	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร	๑๗
ตารางที่ ๘	แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร	๑๗
ตารางที่ ๙	แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๘
ตารางที่ ๑๐	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๑๙
ตารางที่ ๑๑	แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร	๒๐
ตารางที่ ๑๒	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๒๐
ตารางที่ ๑๓	ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๖
ตารางที่ ๑๔	แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ปลูกผักอินทรีย์นาอุดม	๒๙
ตารางที่ ๑๕	แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อตำบลไค้่นุ่น	๓๑
ตารางที่ ๑๖	แสดงทรัพยากรดินอำเภอห้วยผึ้ง	๓๑
ตารางที่ ๑๗	แสดงปริมาณการปลูกข้าว	๓๔
ตารางที่ ๑๘	แสดงต้นทุนการผลิตข้าว	๓๘
ตารางที่ ๑๙	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว	๓๙
ตารางที่ ๒๐	แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๔๐
ตารางที่ ๒๑	แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๔๑

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๑	แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของอำเภอห้วยผึ้ง	๑
ภาพที่ ๒	แสดงลักษณะภูมิประเทศ อำเภอห้วยผึ้ง	๒
ภาพที่ ๓	แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ ๑๐ ปี	๗
ภาพที่ ๔	แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๖ ปี	๘
ภาพที่ ๕	แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม	๘
ภาพที่ ๖	แผนที่แสดงแหล่งน้ำ อำเภอห้วยผึ้ง	๑๐
ภาพที่ ๗	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอห้วยผึ้ง	๑๔
ภาพที่ ๘	แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอห้วยผึ้ง	๑๖
ภาพที่ ๙	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอห้วยผึ้ง	๑๗
ภาพที่ ๑๐	แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอห้วยผึ้ง	๑๘
ภาพที่ ๑๑	แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอห้วยผึ้ง	๑๙
ภาพที่ ๑๒	แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๗
ภาพที่ ๑๓	แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอห้วยผึ้ง	๓๒
ภาพที่ ๑๔	แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอห้วยผึ้ง	๓๓
ภาพที่ ๑๕	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอห้วยผึ้ง	๓๔
ภาพที่ ๑๖	แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว อำเภอห้วยผึ้ง	๓๔
ภาพที่ ๑๗	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอห้วยผึ้ง	๓๕
ภาพที่ ๑๘	แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอห้วยผึ้ง	๓๖

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑ อำเภอห้วยผึ้ง
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็นเทศบาล

จำนวน ๑ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๔ แห่ง

ตารางที่ ๑ จำแนกรายตำบล อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	พื้นที่ ตร.กม.	อบต.	ทม./ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน
คำบัง	๑๕๒		๑	๑๕	๑๐
ไค้หุ่น	๕๐	๑		๑๓	๗
นิคมห้วยผึ้ง	๑๘.๑๙๙	๑	๑	๑๖	๑๒
หนองอีบุตร	๓๖.๖๓๓		๑	๘	๕
รวม	๒๕๖.๘๓๒	๒	๓	๕๒	๓๔

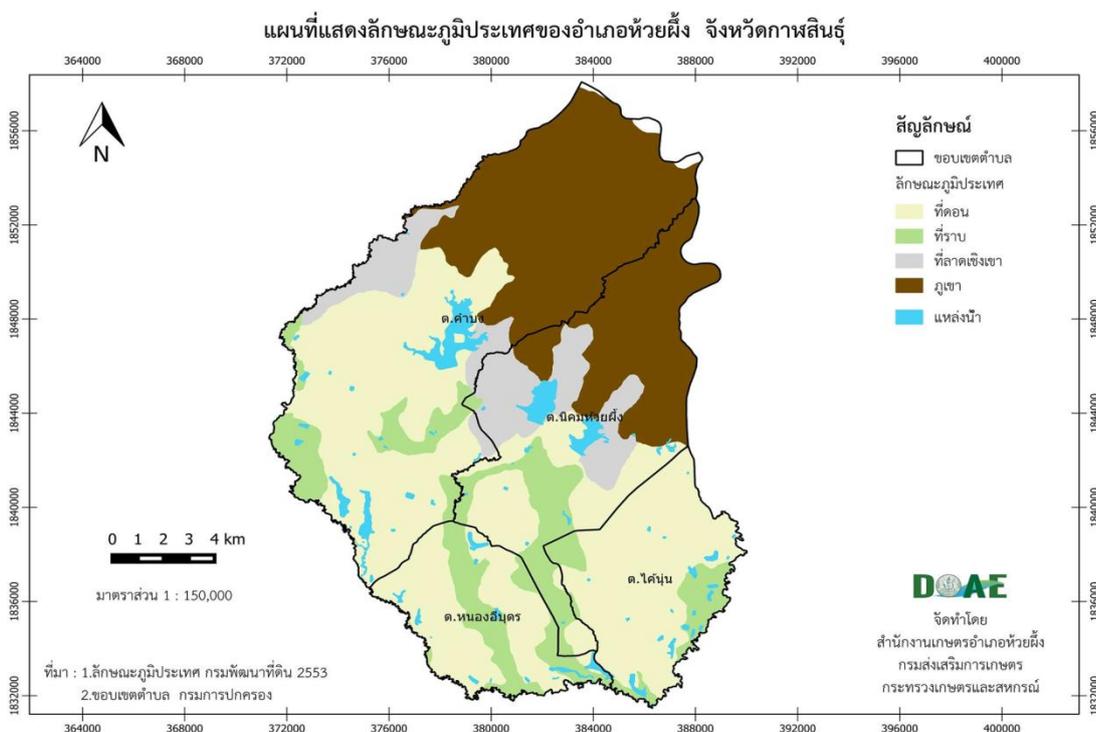
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม ลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขาสลับกับป่าโปร่งและทุ่งราบ

๑.๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขา บริเวณนี้ เป็นแหล่ง ต้นน้ำลำธารที่สำคัญ บางส่วนอยู่ทางทิศตะวันออกที่เป็นเทือกเขาภูพานติดต่อกับ จังหวัดสกลนคร เป็นบริเวณที่มีความสูงตั้งแต่ ๒๕๐ เมตร ถึง ๕๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง



ภาพที่ ๒ แสดงลักษณะภูมิประเทศ อำเภอห้วยผึ้ง

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง , พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

อำเภอห้วยผึ้ง มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืช

กลุ่มชุดดินที่ ๒๒

ลักษณะทั่วไป:

- เป็นดินร่วนปนทราย ลึกมาก
- เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ
- มีการระบายน้ำดี
- ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ความเหมาะสมสำหรับการเกษตร:

- เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด
- สามารถปลูกไม้ผลบางชนิดได้ เช่น มะม่วง มะพร้าว
- ไม่เหมาะสมสำหรับการทำนา เนื่องจากเก็บกักน้ำได้น้อย

ข้อจำกัด:

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ทำให้อุ้มน้ำได้น้อย
- เสี่ยงต่อการขาดน้ำในฤดูแล้ง
- อาจมีปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน

ข้อเสนอแนะในการจัดการดิน:

- เพิ่มอินทรีย์วัตถุ: ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปลูกพืชปุ๋ยสดแล้วไถกลบ
- ปรับปรุงโครงสร้างดิน: ใช้วัสดุปรับปรุงดิน เช่น แกลบ ชี้เลื่อย
- เพิ่มธาตุอาหาร: ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- จัดการน้ำ: พัฒนาระบบให้น้ำที่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบน้ำหยด
- ป้องกันการชะล้างพังทลาย: ปลูกพืชแถบ หรือทำคันดินกั้นน้ำ

การเลือกพืชปลูก:

- พืชไร่: มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด ถั่วลิสง
- ไม้ผล: มะม่วง มะพร้าว ขนุน (ต้องมีการจัดการน้ำและปรับปรุงดินอย่างดี)
- พืชผัก: แตงโม แคนตาลูป (ในพื้นที่ชลประทาน)

เทคนิคการเพาะปลูก:

- ใช้วัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชื้น
- ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อปรับปรุงโครงสร้างดินและเพิ่มธาตุอาหาร
- ใช้เทคนิคการให้น้ำแบบประหยัด

การอนุรักษ์ดินและน้ำ:

- ทำแนวกันชนรอบแปลง
- ปลูกพืชตามแนวระดับ
- สร้างบ่อน้ำในไร่นาเพื่อกักเก็บน้ำ

การเพิ่มมูลค่าผลผลิต:

- ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต เช่น แป้งมันสำปะหลัง น้ำตาลอ้อย
- ทำเกษตรอินทรีย์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

การจัดการดินกลุ่มชุดดินที่ ๒๒ให้ประสบความสำเร็จต้องเน้นการปรับปรุงโครงสร้างดินเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการเลือกพืชที่เหมาะสมและใช้เทคนิคการเพาะปลูกที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

กลุ่มชุดดินที่ ๔๑

ลักษณะทั่วไป:

- เป็นดินทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ลึกมาก
- เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือตะกอนเนื้อหยาบ
- มีการระบายน้ำดีมาก
- ความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก

ความเหมาะสมสำหรับการเกษตร:

- เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ที่ทนแล้ง เช่น มันสำปะหลัง อ้อย สับปะรด
- สามารถปลูกไม้ผลบางชนิดได้ เช่น มะพร้าว มะม่วงหิมพานต์
- ไม่เหมาะสำหรับการทำนาและปลูกพืชที่ต้องการน้ำมาก

ข้อจำกัด:

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก
- เนื้อดินเป็นทราย ทำให้อุ้มน้ำได้น้อยมาก
- เสี่ยงต่อการขาดน้ำรุนแรงในฤดูแล้ง
- มีปัญหาการชะล้างพังทลายของดินสูง

ข้อเสนอแนะในการจัดการดิน:

- เพิ่มอินทรีย์วัตถุอย่างมาก: ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปลูกพืชปุ๋ยสดแล้วไถกลบ
- ปรับปรุงโครงสร้างดิน: ใช้วัสดุปรับปรุงดิน เช่น เศษพืช ขี้เลื่อย
- เพิ่มธาตุอาหาร: ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในปริมาณที่เหมาะสม
- จัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ: ใช้ระบบน้ำหยดหรือมินิสปริงเกอร์
- ป้องกันการชะล้างพังทลาย: ทำคันดิน ปลูกหญ้าแฝก หรือพืชคลุมดิน

การเลือกพืชปลูก:

- พืชไร่: มันสำปะหลัง อ้อย สับปะรด ถั่วลิสง
- ไม้ผล: มะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ (ต้องมีการจัดการน้ำและปรับปรุงดินอย่างมาก)
- พืชทนแล้ง: กระจง ยูคาลิปตัส

เทคนิคการเพาะปลูก:

- ใช้วัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นอย่างเข้มข้น
- ปลูกพืชหมุนเวียนหรือพืชแซมเพื่อปรับปรุงดิน
- ใช้เทคนิคการให้น้ำแบบประหยัดและมีประสิทธิภาพสูง

การอนุรักษ์ดินและน้ำ:

- สร้างแนวกันลมรอบแปลง
- ปลูกพืชตามแนวระดับอย่างเคร่งครัด
- สร้างบ่อน้ำในไร่นาและระบบกักเก็บน้ำฝน

การเพิ่มมูลค่าผลผลิต:

- ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต เช่น ผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลัง น้ำตาลอ้อย
- ทำเกษตรอินทรีย์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- พัฒนาผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่น

การจัดการดินกลุ่มชุดดินที่ ๔๑ เป็นความท้าทายอย่างมากเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ การประสบความสำเร็จต้องอาศัยการปรับปรุงดินอย่างต่อเนื่อง การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพสูง และการเลือกพืชที่ทนต่อสภาพแวดล้อมที่ยากลำบาก ควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรที่เหมาะสม

กลุ่มชุดดินที่ ๔๙

ลักษณะทั่วไป:

- เป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนเหนียวปนทราย
- เกิดจากตะกอนลำน้ำเก่าบนลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ
- มีการระบายน้ำดีถึงตีปานกลาง
- ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ความเหมาะสมสำหรับการเกษตร:

- เหมาะสำหรับปลูกข้าว พืชไร่ และไม้ยืนต้น
- สามารถปลูกพืชผักได้ในฤดูแล้ง หากมีน้ำเพียงพอ

ข้อจำกัด:

- อาจขาดแคลนน้ำในฤดูเพาะปลูก
- ในบางพื้นที่อาจมีปัญหาน้ำท่วมขัง

ข้อเสนอแนะในการจัดการดิน:

- ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ
- ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มผลผลิต
- จัดระบบการให้น้ำที่มีประสิทธิภาพ

พืชที่เหมาะสม:

- ข้าว (ในพื้นที่ลุ่ม)
- พืชไร่: อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด
- ไม้ยืนต้น: ยางพารา ปาล์มน้ำมัน (ในพื้นที่ที่มีการจัดการน้ำดี)

กลุ่มชุดดินที่ ๕๙

ลักษณะทั่วไป:

- เป็นดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนทราย
- เกิดจากตะกอนลำน้ำเก่าบนตะพักลำน้ำระดับต่ำ
- มีการระบายน้ำดีถึงตีปานกลาง
- ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง

ความเหมาะสมสำหรับการเกษตร:

- เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ผล และพืชผัก
- สามารถปลูกข้าวได้ในบางพื้นที่ที่มีการชลประทาน

ข้อจำกัด:

- อาจมีปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- บางพื้นที่อาจเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขังในฤดูฝน

ข้อเสนอแนะในการจัดการดิน:

- เพิ่มอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับปรุงโครงสร้างดิน
- ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต
- จัดระบบการให้น้ำที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในฤดูแล้ง

พืชที่เหมาะสม:

- พืชไร่: ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ถั่วต่างๆ
- ไม้ผล: มะม่วง ลำไย ขนุน น้อยหน่า
- พืชผัก: พริก มะเขือ แตงกวา มะเขือเทศ

การอนุรักษ์ดินและน้ำ:

- ปลูกพืชตามแนวระดับ
- ใช้วัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชื้น
- สร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำตามความเหมาะสมของพื้นที่

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต:

- ใช้เทคโนโลยีการให้น้ำแบบประหยัด เช่น ระบบน้ำหยด
- เลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และตลาด
- ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสานหรือวนเกษตร

ข้อมูลนี้มาจากแหล่งที่มาดังนี้:

๑. กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. "ข้อมูลกลุ่มชุดดินประเทศไทย"

(http://www.ddd.go.th/thaisoils_museum/pf_desc/north/Pc.htm)

๒. สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. "คู่มือการจัดการดินตามกลุ่มชุดดินของประเทศไทย"

๓. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ภาควิชาปฐพีวิทยา. "เอกสารประกอบการเรียนวิชาการจัดการดินเพื่อการเกษตร"

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศของอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามที่มีอยู่ ดังนี้:

๑. สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไป:

อำเภอห้วยผึ้งมีภูมิอากาศแบบร้อนชื้นสลับแล้ง (Tropical savanna climate) ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

๒. ปริมาณน้ำฝน:

- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีประมาณ ๑,๒๐๐-๑,๔๐๐ มิลลิเมตร
- ช่วงที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนสิงหาคมถึงกันยายน

๓. อุณหภูมิ:

- อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ ๒๖-๒๘ องศาเซลเซียส
- อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยประมาณ ๓๓-๓๕ องศาเซลเซียส (เดือนเมษายน)
- อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยประมาณ ๑๖-๑๘ องศาเซลเซียส (เดือนธันวาคม)

๔. ฤดูกาล:

แบ่งออกเป็น ๓ ฤดู ได้แก่

- ฤดูร้อน: ประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม
- ฤดูฝน: ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม
- ฤดูหนาว: ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

๕. ลักษณะเฉพาะ:

- มักประสบปัญหาภัยแล้งในช่วงฤดูร้อน
- อาจเกิดน้ำท่วมฉับพลันในช่วงฤดูฝน โดยเฉพาะในพื้นที่ลุ่มต่ำ

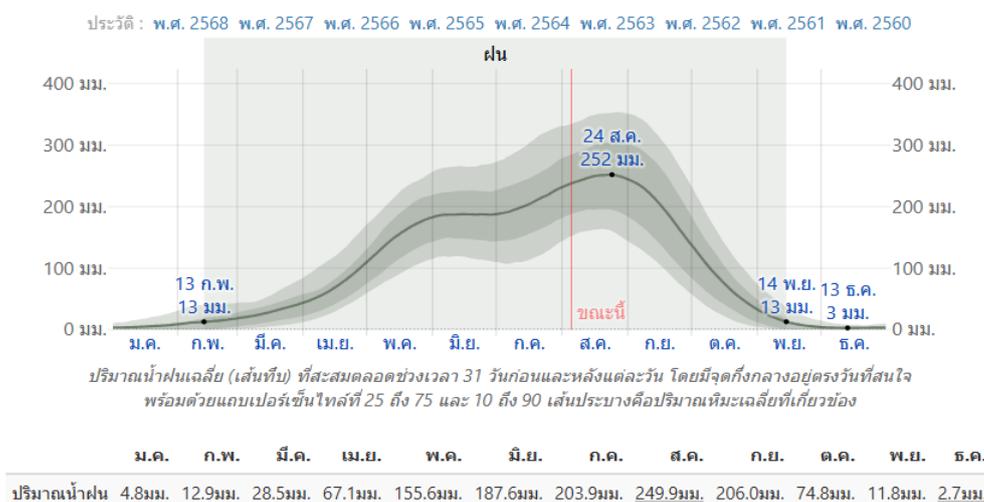
ข้อมูลนี้เป็นค่าประมาณและอาจมีความแปรปรวนในแต่ละปี เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผมแนะนำให้ตรวจสอบข้อมูลล่าสุดจากกรมอุตุนิยมวิทยาหรือหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อความแม่นยำ

แหล่งข้อมูล:

๑. กรมอุตุนิยมวิทยา "ข้อมูลภูมิอากาศจังหวัดกาฬสินธุ์"
๒. สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ "ข้อมูลปริมาณน้ำฝนรายจังหวัด"
๓. กรมชลประทาน "รายงานสถานการณ์น้ำในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"

๑.๓.๓ ปริมาณน้ำฝน

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือน ใน ห้วยผึ้ง

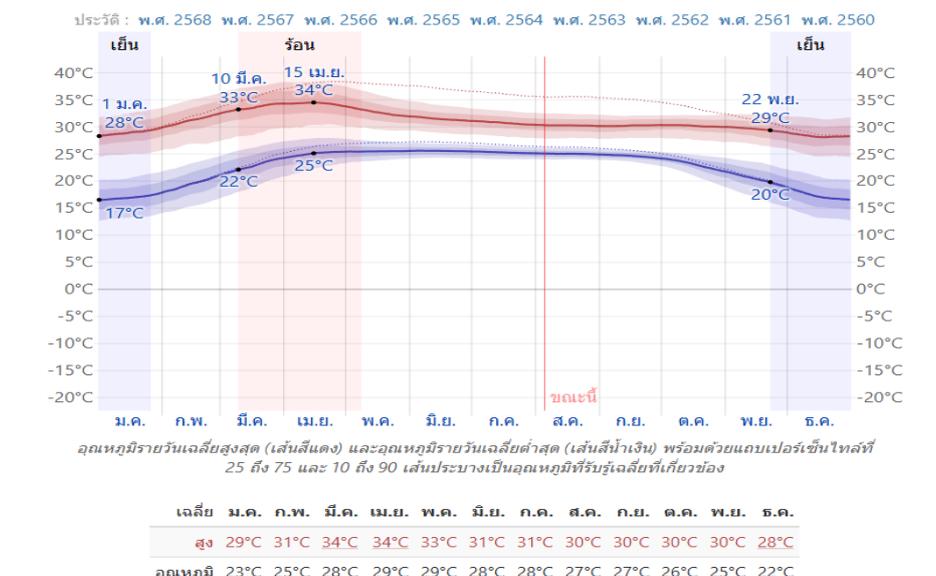


ภาพที่ ๓ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ ๑๐ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๘ (ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๖๘)

๑.๓.๔ อุณหภูมิ

อำเภอห้วยผึ้งอุณหภูมิเฉลี่ยประจำปี มีค่า ๒๖.๔องศาเซลเซียส และมีค่าผันแปรไปตามฤดูกาล โดยในฤดูร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยจะสูงไม่มาก มีค่าระหว่าง ๒๔.๘-๒๘.๕ องศาเซลเซียส ฤดูฝนอุณหภูมิเฉลี่ยจะมีค่าระหว่าง ๒๖.๘-๒๘.๙ องศาเซลเซียส ฤดูหนาวอุณหภูมิเฉลี่ยจะเริ่มลดลง โดยเดือนธันวาคมมีอุณหภูมิเฉลี่ยลดลง มากที่สุดมีค่า ๒๒.๑๔ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยและอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยใน ห้วยผึ้ง

อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยและอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยใน ห้วยผึ้ง

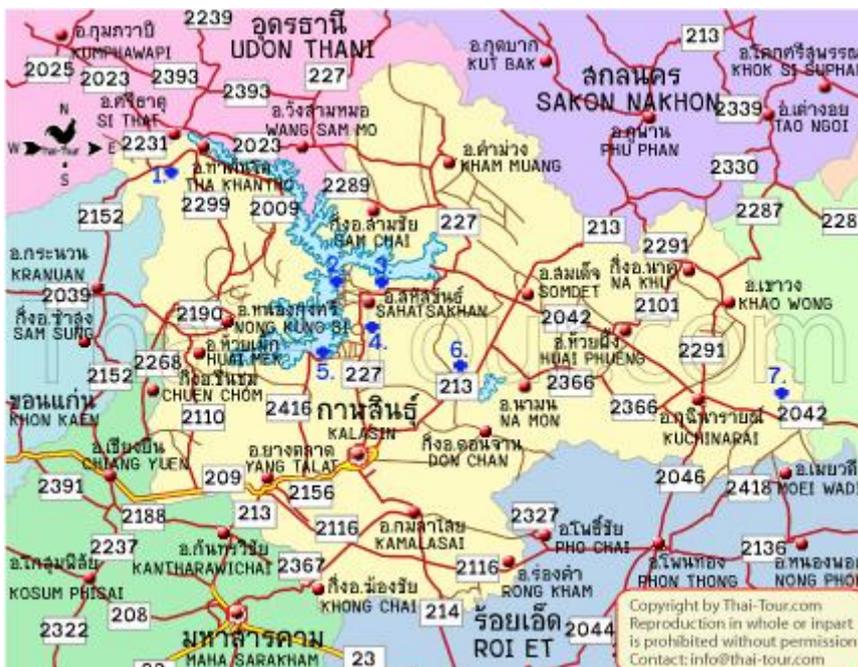


ภาพที่ ๔ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๑๐ ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๖๕.)

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

อำเภอห้วยผึ้ง

ทางหลวงหมายเลข ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๓ สายสมเด็จ-มุกดาหาร



ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอห้วยผึ้ง (ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง)

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ

- แหล่งน้ำมีทั้งแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ดังนี้

ตำบลคำบง

- ห้วยสะทศ
- ห้วยหว่า
- ห้วยแก่งโคก
- ห้วยเขียดมะนาว
- ห้วยทราย
- ห้วยเปียด
- ห้วยถ้ำเงิน
- ห้วยฝา

ตำบลนิคมห้วยผึ้ง

- ห้วยฝา
- ห้วยผึ้ง
- ห้วยแปน

ตำบลไค้่นุ่น

- ห้วยน้ำยั้ง
- ห้วยแล้ง
- ห้วยหนองบ้าน

ตำบลหนองอีบุตร

- ห้วยหลัว
- ห้วยสะทศ

๑.๕.๒ โครงการชลประทาน

- อ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอห้วยผึ้ง อยู่ในพื้นที่บ้านหนองแสง หมู่ ๑๔ ตำบลนิคมห้วยผึ้ง การใช้ประโยชน์ใช้เป็นน้ำอุปโภค บริโภคของเทศบาลตำบลห้วยผึ้ง และการเกษตร หมู่ ๒,๑,๓ ตำบลนิคมห้วยผึ้ง มีความจุ ๕.๔ ลบ.ม. พื้นที่ส่งน้ำฤดูฝน ๗๒๒ ไร่ ฤดูแล้ง ๕๕๐ ไร่
- อ่างเก็บน้ำห้วยฝา ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอห้วยผึ้ง อยู่ในพื้นที่บ้านห้วยฝา หมู่ที่ ๑๓ ตำบลนิคมห้วยผึ้ง การใช้ประโยชน์ทางการเกษตร หมู่ ๑,๓,๕ ตำบลนิคมห้วยผึ้ง หมู่ ๕,๙,๑๕ ตำบลไค้่นุ่น หมู่ ๑,๒,๓,๔,๗ ตำบลหนองอีบุตร มีความจุ ๖.๖ ล้าน ลบ.ม. พื้นที่ส่งน้ำฤดูฝน ๑๖,๓๗๗ ไร่ ฤดูแล้ง ๒,๗๑๐ ไร่
- อ่างเก็บน้ำห้วยสะทศ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ของอำเภอห้วยผึ้ง อยู่ในเขตพื้นที่บ้านปลาขาว หมู่ ๖ บ้านดงอุดม หมู่ ๑๓ บ้านคำม่วง หมู่ ๕,๑๓ ตำบลคำบง การใช้ประโยชน์ใช้เป็นน้ำอุปโภค บริโภค ของโรงน้ำประปาสมเด็จ โรงงานแป้งมันสมเด็จ โรงงานแป้งมันกาฬสินธุ์ มีความจุ ๑๑ ล้าน ลบ.ม. พื้นที่ส่งน้ำฤดูฝน ๖,๗๐๐ ไร่ ฤดูแล้ง ๑,๖๕๐ ไร่



ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงแหล่งน้ำ อำเภอห้วยผึ้ง
(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง)

๑.๖ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญ

เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่มีความหลากหลายอาชีพ การใช้แรงงานในการประกอบอาชีพการเกษตรจึงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มอาชีพหลักที่สำคัญ ดังนี้

- ๑) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการผลิตข้าว
- ๒) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการผลิตยางพารา
- ๓) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลัง

๔) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร รายได้หลักของเกษตรกรส่วนใหญ่มาจากการทำการเกษตร เช่น ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อย ข้าว และพืชผัก

๕) สินเชื่อและภาวะหนี้ของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และบางส่วนมีหนี้สินกับธนาคาร และหนี้นอกระบบ

๑.๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกาฬสินธุ์/ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ณ ราคาประจำปี ในปีพ.ศ. ๒๕๖๒ เท่ากับ ๕๘,๖๑๗ ล้านบาท เทียบกับปีที่แล้ว (ปี ๒๕๖๑) มีมูลค่า เท่ากับ ๕๙,๗๐๐ ล้านบาท เพิ่มขึ้น ๑,๐๘๓ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๑.๘๗

ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว (Per Capita GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีรายได้ต่อคนต่อปีเท่ากับ ๗๓,๕๘๗ บาท ลดลง จากปี ๒๕๖๑ ที่มีรายได้ต่อคนต่อปี ๗๔,๕๕๙ บาท ๙๗๒ จำนวน บาท คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๐

ตารางที่ ๒ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกาฬสินธุ์ ณ ราคาंकที่ ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗

(ล้านบาท) รายการ	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗
ภาคเกษตร	๑๓,๐๒๕	๑๓,๐๗๐	๑๔,๒๓๗	๑๓,๕๕๒
สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้ และการประมง	๑๓,๐๒๕	๑๓,๐๗๐	๑๓,๕๕๒	๑๓,๕๕๒
ภาคนอกเกษตร	๔๐,๕๘๗	๔๒,๔๐๔	๔๕,๔๖๓	๔๕,๐๖๕
ด้านอุตสาหกรรม	๙,๖๕๗	๙,๒๖๘	๑๐,๗๙๕	๑๐,๙๙๙
สาขาการทอเมืองแร่และเหมืองหิน	๓๓	๒๘	๒๖	๒๕
สาขาการผลิตอุตสาหกรรม	๘,๗๓๒	๘,๓๓๓	๙,๙๕๑	๑๐,๐๕๑
สาขาการไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	๗๖๑	๗๖๖	๖๗๓	๗๗๕
ไฟฟ้าและก๊าซและระบบปรับอากาศ	๑๓๑	๑๔๑	๑๔๔	๑๔๗
ด้านการบริการ	๓๐,๙๓๑	๓๓,๑๓๖	๓๔,๖๖๙	๓๔,๐๖๖
การก่อสร้าง	๒,๖๕๑	๒,๖๒๘	๒,๖๐๐	๒,๔๗๓
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ และ จักรยานยนต์	๖,๒๘๖	๑,๐๘๙	๗,๒๖๘	๗,๐๖๒
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	๙๗๗	๒๑๔	๑,๑๖๕	๑,๒๖๔
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๑๖๓	๓๘๐	๒๔๑	๓๐๓
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๒๘๙	๔,๓๖๘	๓๗๕	๔๓๕
การเงินและการประกันภัย	๔,๕๑๖	๔,๓๖๘	๔,๖๓๓	๔,๖๔๐

กิจกรรมเกี่ยวกับ อสังหาริมทรัพย์	๒,๒๐๔	๓,๕๐๗	๔,๒๓๗	๓,๒๖๓
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และ กิจกรรมทางวิชาการ	๔๕	๔๗	๔๙	๕๖
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนอื่น ๆ	๓๐	๔๐	๔๒	๔๕
การบริหารราชการ การ ปูองกันประเทศ และการ ประกันสังคมภาค บังคับ	๒,๑๑๗	๒,๒๒๑	๒,๓๕๖	๒,๓๘๕
การศึกษา	๙,๓๑๘	๙,๕๒๙	๙,๑๐๒	๙,๐๕๙
กิจกรรมด้านสุขภาพและ งานสังคมสงเคราะห์	๑,๖๒๓	๑,๗๒๓	๑,๘๗๙	๑,๙๗๕
ศิลปะ ความบันเทิง และ นันทนาการ	๗๙	๙๔	๑๑๑	๑๓๑
กิจกรรมการบริการด้าน อื่นๆ	๖๒๓	๖๔๔	๖๑๒	๖๗๕
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๕๓,๖๑๒	๕๕,๔๗๘	๕๙,๗๐๐	๕๘,๖๑๗
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	๖๖,๒๙๖	๖๘,๙๓๐	๗๔,๕๕๙	๗๓,๕๘๗
จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๘๐๙	๘๐๕	๙๐๑	๗๙๗

(ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดกาฬสินธุ์, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๖.๓ จำนวนครัวเรือน

อำเภอห้วยผึ้งมีประชากรรวมทั้งสิ้น ๓๐,๒๔๑ คน จำแนกเป็นชาย ๑๕,๐๐๒ คน หญิง ๑๕,๒๓๙ คน

ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอจะนับถือศาสนาพุทธ

ตารางที่ ๓ แสดงจำนวนประชากร และจำนวนครัวเรือน อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ตำบล	ครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	คำบง	๓,๐๒๒	๒,๐๐๒	๕,๒๓๕	๕,๑๘๙	๑๐,๔๒๔
๒	ไค้โนน	๑,๗๗๙	๑,๑๙๙	๓,๐๖๑	๓,๒๐๖	๖,๒๖๗
๓	นิคมห้วยผึ้ง	๒,๒๗๔	๑,๓๐๑	๔,๕๒๓	๔,๖๔๑	๙,๑๖๔
๔	หนองอู่บุตร	๑,๑๔๕	๗๘๕	๒,๑๘๓	๒,๒๐๓	๔,๓๘๖
รวม		๘,๒๒๐	๕,๒๘๗	๑๕,๐๐๒	๑๕,๒๓๙	๓๐,๒๔๑

(ที่มา: กรมการปกครอง, พ.ศ๒๕๖๗)

๑.๖.๔ การศึกษา

ในเขตพื้นที่อำเภอห้วยผึ้งประกอบด้วย

- ๑) โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน ๔ แห่ง
- ๒) ระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่เทศบาลตำบล ๑๐ แห่ง
- ๓) วิทยาลัย ๑ แห่ง ได้แก่
 - วิทยาลัยการอาชีพห้วยผึ้ง

๑.๖.๕ การสาธารณสุข

๑. สถานพยาบาลของรัฐ ประกอบด้วย
๒. สถานพยาบาลของเอกชน ประกอบด้วย
 - ๑) สถานพยาบาลของเอกชน จำนวน - แห่ง
 - ๒) ร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน ๓ แห่ง
 - ๓) ร้านขายยาแผนโบราณ ๓ แห่ง
 - ๔) คลินิกทันตกรรม - แห่ง
 - ๕) สถานผดุงครรภ์ - แห่ง
๓. จำนวนบุคลากรทางการแพทย์
 - ๑) แพทย์ จำนวน ๓ คน
 - ๒) ทันตแพทย์ จำนวน ๑ คน
 - ๓) เภสัชกร จำนวน ๕ คน
 - ๔) พยาบาล จำนวน ๒๐ คน
 - ๕) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน ๒๓ คน
 - ๖) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน ๕๒ คน

๑.๖.๖ ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม

๑. การนับถือศาสนา

ศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธประมาณ ๙๐% และ ศาสนาอื่นๆ ประมาณ ๑๐ %

๒. วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

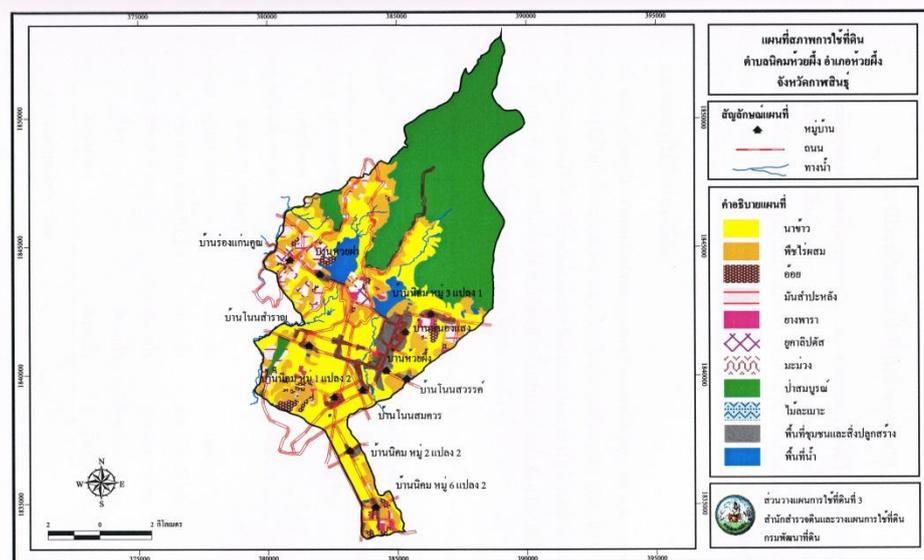
งานประเพณีบุญบั้งไฟ

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

อำเภอห้วยผึ้งมีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม

ตารางที่ ๔ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๘๖,๐๐๐	๕๓.๖๙
พืชไร่	๑๔,๐๐๐	๘.๗๔
พื้นที่น้ำ	๒,๕๐๐	๑.๕๖
ไม้ยืนต้น	๔,๕๐๐	๒.๘
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑,๒๕๐	๐.๗๘
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๖๔๐	๐.๔
ไม้ผล	๖๒๐	๐.๓๘๘
ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๔๑๐	๐.๒๖
พืชสวน	๒,๘๐๐	๑.๗๕
พื้นที่นา	๔๕,๗๑๕	๒๘.๕๕
พื้นที่ลุ่ม	๑,๕๐๐	๐.๐๙
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๒๐	๐.๐๗๕
พืชน้ำ	๑๒๐	๐.๐๗๕



รูปที่ 3-2 แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
ที่มา : ส่วนวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินที่ 2 สศว., 2549

3-7

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอห้วยผึ้ง
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, ๒๕๖๘

๑.๘ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

อำเภอห้วยผึ้งพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว มีพื้นที่ปลูกมากจำนวน ๔๕,๗๑๘ ไร่ รองลงมาคือยางพารา มีพื้นที่ปลูกจำนวน ๖,๘๘๑ ไร่ และมันสำปะหลัง มีพื้นที่ปลูกจำนวน ๖,๗๖๙ ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูกอ้อย โรงงาน

ตารางที่ ๕ แสดงพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอห้วยผึ้ง

ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์								
ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	ข้าว (ไร่)	ยางพารา (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)	อ้อยโรงงาน (ไร่)	ป าร ม น้ำมัน (ไร่)	พืชอื่นๆ (ไร่)	รวมพื้นที่การเกษตร ทั้งหมด
คำบง	๙๕,๐๐๐	๒๐,๖๗๑	๑,๙๙๒	๔,๕๖๑	๒,๘๙๔	๑๖๒	๓,๕๐๐	๓๓,๗๘๐
ไค้่นุ่น	๓๑,๒๕๐	๙,๙๓๐	๒,๔๐๘	๓๐๗	๓๙๙	๘๖	๑,๕๗๗	๑๔,๗๐๗
นิคมห้วยผึ้ง	๑๑,๓๗๔	๗,๖๔๓	๑,๒๐๖	๑,๔๕๔	๓๒๗	๑๖๑	๒,๑๔๓	๑๒,๘๓๔
หนองอีบุตร	๒๒,๘๙๕	๗,๔๗๔	๑,๔๗๕	๔๔๗	๑,๔๘๘	๑๔๘	๔,๕๒๒	๑๕,๕๕๔
รวม	๑๖๐,๕๑๙	๔๕,๗๑๘	๗,๐๘๑	๖,๗๖๙	๕,๑๐๘	๕๕๗	๑๐,๗๔๒	๘๕,๙๗๕

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, ๒๕๖๘

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครัวเรือนเกษตรกร

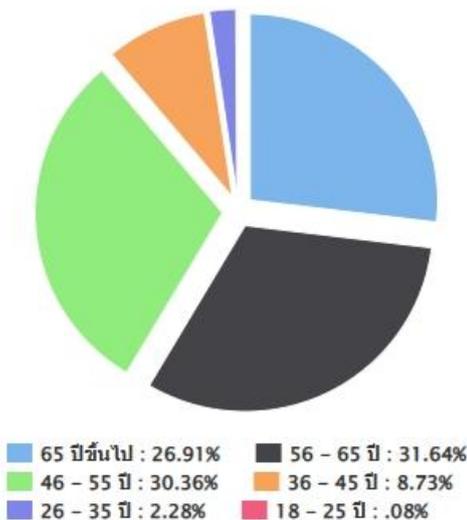
อำเภอห้วยผึ้ง มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๕,๑๕๐ ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๖๕ ปี จำนวน ๑,๒๔๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๙๓ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๒และอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑,๒๔๘	๒๖.๙๑
๕๖ - ๖๕ ปี	๑,๖๒๓	๓๑.๖๔
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๕๕๗	๓๐.๓๖
๓๖ - ๔๕ ปี	๔๔๘	๘.๗๓
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๑๗	๒.๒๘
๑๘ - ๒๕ ปี	๔	๐.๐๘
รวม	๕,๑๕๐	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ



ภาพที่ ๑ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

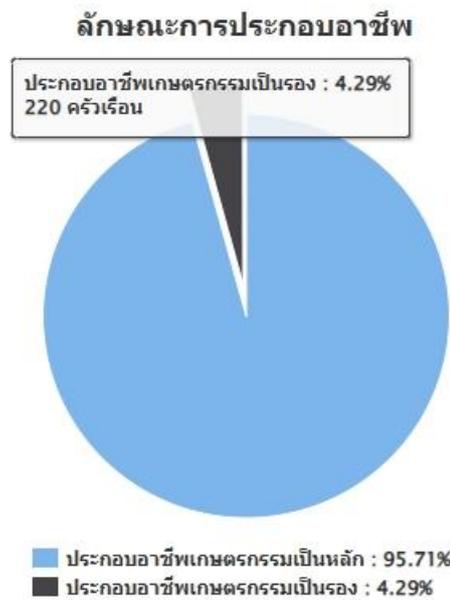
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอห้วยผึ้ง มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๔,๙๓๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๘๔% และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๒๑๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๖ %

ตารางที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๔,๙๐๙	๙๕.๗๑
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๒๒๐	๔.๒๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๘



ภาพที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

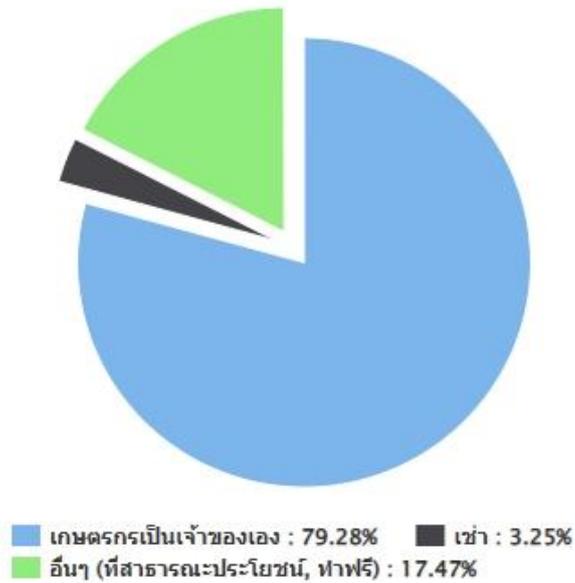
ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอห้วยผึ้ง ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๔,๙๑๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๖๘ รองลงมาคืออื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๙๘๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑๓ และเช่า จำนวน ๑๙๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๔,๖๐๖	๗๙.๒๘
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๙๘๓	๑๗.๔๗
เช่า	๑๙๕	๓.๒๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

ลักษณะการถือครองที่ดิน



ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

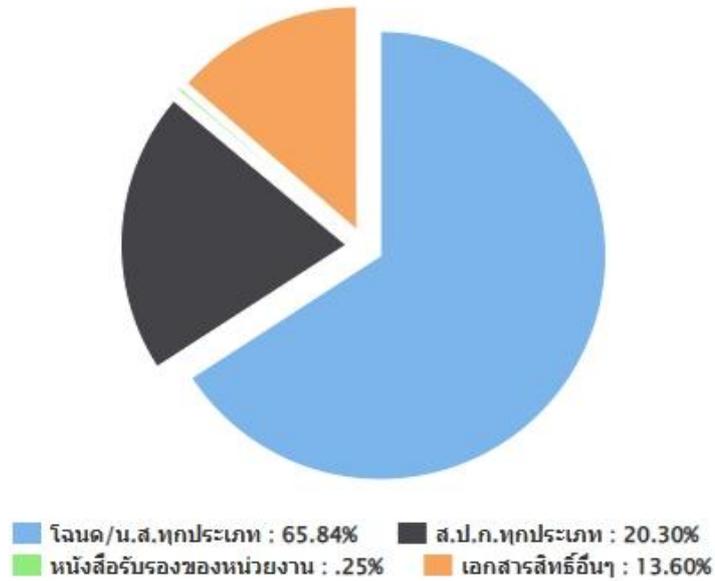
เกษตรกรอำเภอห้วยผึ้ง มีการถือครองที่ดินแบบไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๗๖๒ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘๙ รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๑,๑๔๘ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙๓และเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๓๕๕๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๘๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๓,๓๖๙	๑,๐๓๙	๑๓	๖๙๖	๕,๖๐๖

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)



ภาพที่ ๔ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอห้วยผึ้ง มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๔ กลุ่ม มีสมาชิก ๑๒๐ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๔ กลุ่ม สมาชิก ๑๕๐ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๓๐ ราย วิสาหกิจชุมชน ๓๙ แห่ง สมาชิก ๓๔๕ ราย สหกรณ์จำนวน ๑ แห่ง สมาชิก ๙๕๒ ราย และกลุ่มเกษตรกร ๕ กลุ่ม สมาชิก ๒๕๐ ราย

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
คำบง	๑	๓๐	๒	๖๐	๑	๓๐	๑๕	๑๖๐	-	-	๒	๑๐๐
ไค้โนน	๑	๓๐	๑	๓๐	-	-	๑๒	๔๙	๑	๒๕๐	๑	๕๐
นิคมห้วยผึ้ง	๑	๓๐	๑	๓๐	๑	๓๐	๕	๗๔	๑	๙๕๒	๑	๕๐
หนองอีบุตร	๑	๓๐	๑	๓๐	-	-	๗	๕๔	-	-	๑	๕๐
รวม	๔	๑๒๐	๕	๑๕๐	๑	๖๐	๓๙	๓๔๕	๑	๑,๒๐๒	๕	๒๕๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอห้วยผึ้ง มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๑๐ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๔ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๔ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๔ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๔ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ๑ ศูนย์

ตารางที่ ๖ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
คำบง	-	๓	๒	๒	๑	๑	๑	-	๑
ไค้หุ่น	-	๒	๑	๑	๑	๑	๑	-	๑
นิคมห้วยผึ้ง	๑	๒	๑	๑	๑	๑	๑	-	๑
หนองอีบุตร	-	๓	๑	๑	๑	๑	๑	-	๑
รวม	๑	๑๐	๕	๕	๔	๔	๔	-	๔

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอห้วยผึ้ง มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๕๒ คน โดยมีเกษตรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๕๒ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๑๕ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร फललग	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
คำบง	๑	๑	๑	๑๑	๑๕	๑๕	๐	๐	๐
ไค้หุ่น	๐	๑	๑	๑๓	๑๓	๑๓	๐	๐	๐
นิคมห้วยผึ้ง	๐	๓	๑	๙	๑๖	๑๖	๐	๑	๐
หนองอีบุตร	๐	๒	๑	๘	๘	๘	๐	๐	๐
รวม	๑	๗	๔	๔๑	๕๒	๕๒	๐	๑	๐

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอห้วยผึ้ง มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอห้วยผึ้ง มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๕๒ คน

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	องค์ความรู้ด้าน
คำบง	๑	๑.นายสมร มาตรเลี่ยม	หมู่ที่ ๒ ต.คำบง อ.ห้วยผึ้ง จ. กาฬสินธุ์	เกษตรผสมผสาน
ไค้่นุ่น	๑	๑.นายเฉลิมพล พันพล	หมู่ที่ ๑ ต.ไค้่นุ่น อ.ห้วยผึ้ง จ. กาฬสินธุ์	เกษตรผสมผสาน
นิคมห้วยผึ้ง	๑	๑.นายจำปี เดชรัตน์	หมู่ที่ ๒ ต.นิคมห้วยผึ้ง อ.ห้วย ผึ้ง จ.กาฬสินธุ์	เศรษฐกิจพอเพียง
หนองอีบุตร	๒	๑.นายณัฐกิจ จับอันชอบ	หมู่ที่ ๕ ต.หนองอีบุตร อ.ห้วย ผึ้ง จ.กาฬสินธุ์	เศรษฐกิจพอเพียง
		๒.นายเล้ง สุกุลโพณ	หมู่ที่ ๑ ต.หนองอีบุตร อ.ห้วย ผึ้ง จ.กาฬสินธุ์	เกษตรทฤษฎีใหม่
รวม	๕			

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : นางมะลัย มงคลเคหา

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นางมะลัย มงคลเคหา

บ้านเลขที่ หมู่ที่ ๒ ต.นิคมห้วยผึ้ง อ.ห้วยผึ้ง จ.กาฬสินธุ์

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอห้วยผึ้ง เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ที่หมู่ ๒ บ้านนาอุดม ตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ภายใต้โครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นศูนย์เรียนรู้ สาธิต และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ปศุสัตว์ ประมง เกษตรกรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการปลูกข้าว การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การปลูกพืชผักผสมผสาน และการปลูกผักปลอดสารพิษ ตลอดจนถึงเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เนื่องจากพื้นที่ดั้งเดิมเป็นพื้นที่สาธารณะจึงได้ทำการย้าย ศพก.ไปตั้งที่ พื้นที่นางมะลัยมงคลเคหา ประชานศพก.คนปัจจุบัน ในปี ๒๕๕๙ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการสร้างศาลาเรียนรู้ จากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง ได้ทำการศึกษาพื้นที่และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ (Zoning) องค์ประกอบของศูนย์และสอดคล้องกับสินค้าหลักในพื้นที่ จึงได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรขึ้นในตำบลนิคมห้วยผึ้ง ซึ่งเป็นศูนย์ที่มีเพิ่มผลผลิตข้าว โดยการลดต้นทุนการผลิตและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงมาใช้ เพื่อสามารถทำให้เกษตรกรนำองค์ความรู้ที่เหมาะสมในพื้นที่ไปประยุกต์ใช้แปลงข้าวของตนเองได้ จะทำให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้เป็นอย่างดี และ ที่สำคัญคือ หากมีการขยายผลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เกษตรกรเข้าถึงและเกิดการประยุกต์ใช้ ก็จะทำให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ และเพื่อให้ศูนย์เรียนรู้ฯ เป็นที่พึ่งพาและช่วยเหลือดูแลเกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง จึงจัดให้มีบริการในรูปแบบของฐานการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่และเกิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และองค์ความรู้จากศูนย์ไปประยุกต์ใช้ได้กว้างขวางยิ่งขึ้นและเป็นการให้บริการและช่วยแก้ไขปัญหาการผลิตของเกษตรกร เพื่อเผยแพร่ให้เกษตรกรรู้จักและใช้ประโยชน์จากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีอยู่ในพื้นที่

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรมีนโยบายเรื่องการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ขึ้น เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนและ เห็นว่ากลุ่มนี้มีความเข้มแข็ง จึงเลือกที่นี้เป็น ศพก. อำเภอห้วยผึ้ง โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ของคน พื้นที่ สินค้า เกษตรกรในพื้นที่ตำบลหม่อม ส่วนใหญ่ปลูกข้าวร้อยละ ๙๐ และพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมปานกลางกับการปลูกข้าว (S๒) ๘๐ โดยปลูกข้าวเพื่อเก็บไว้บริโภค และเป็นเมล็ดพันธุ์ไว้เพาะปลูกในปีต่อไป แต่ประสบปัญหาเรื่องคุณภาพของเมล็ดข้าวผลผลิตต่อไร่ต่ำ ปัจจัยการผลิตสูง และมีโรคแมลงระบาด จึงได้จัดตั้งศูนย์ฯ ขึ้นโดยใช้หลักการของโซนนิ่งร่วมกับความต้องการของเกษตรกร เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของเกษตรกร ได้เรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ทำอาชีพการเกษตรและประสบความสำเร็จ เน้นการผลิตที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ ลดต้นทุนการผลิต พร้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัจจุบัน มีสมาชิก ๓๐ ราย และมีศูนย์เครือข่าย ศพก. จำนวน ๑๒ ศูนย์

แนวทางการพัฒนา : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอห้วยผึ้งได้มีการพัฒนาและมีการดำเนินการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อสามารถทำให้เกษตรกรนำองค์ความรู้ที่เหมาะสมในพื้นที่ไปประยุกต์ใช้แปลงนาของตนเองได้ จะทำให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้เป็นอย่างดีและการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้เสริมให้กับเกษตรกรที่เข้ามาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเสมอมา การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ของอำเภอห้วยผึ้ง วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาโดยพิจารณาจากบริบททั่วไปของพื้นที่และแนวความคิดการพัฒนา ศพก. ดังนี้:

๑. การพัฒนาหลักสูตรและองค์ความรู้:

- ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย เน้นเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่
- เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากอำเภอห้วยผึ้งอาจเผชิญกับปัญหาภัยแล้ง
- บูรณาการความรู้ด้านการตลาดและการแปรรูปข้าว เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต

๒. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี:

- นำเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ (Precision Agriculture) มาใช้ในการผลิตข้าว
- ส่งเสริมการใช้แอปพลิเคชันมือถือในการให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่เกษตรกร
- จัดทำระบบฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อติดตามผลผลิตและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเกษตรกร

๓. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ:

- เชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัยในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
- สร้างเครือข่ายกับ ศพก. ในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์
- ร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาตลาดและช่องทางจำหน่ายข้าว

๔. การส่งเสริมการผลิตที่ยั่งยืน:

- ผลักดันการทำเกษตรอินทรีย์และลดการใช้สารเคมี
- ส่งเสริมการใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และทนต่อสภาพอากาศแปรปรวน
- พัฒนาระบบการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการเก็บกักน้ำและการใช้น้ำอย่างประหยัด

๕. การพัฒนาทักษะผู้นำและการถ่ายทอดความรู้:

- อบรมเกษตรกรต้นแบบให้มีทักษะการเป็นวิทยากรและการถ่ายทอดความรู้
- จัดทำสื่อการเรียนรู้ที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับเกษตรกรในพื้นที่
- ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรผ่านกิจกรรมต่างๆ

๖. การติดตามและประเมินผล:

- พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ
- ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลมาปรับปรุงการดำเนินงานของ ศพก. อย่างต่อเนื่อง

๗. การสร้างมูลค่าเพิ่มและการตลาด:

- ส่งเสริมการแปรรูปข้าวเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อเพิ่มมูลค่า
- พัฒนาแบรนด์ข้าวท้องถิ่นและส่งเสริมการตลาดออนไลน์

การพัฒนา ศพก. ด้านข้าวของอำเภอห้วยผึ้งควรคำนึงถึงบริบทเฉพาะของพื้นที่ ความต้องการของเกษตรกร และแนวโน้มของตลาดข้าว เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและตรงกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

กลยุทธ์ในการทำงาน ศพก.ให้ประสบความสำเร็จ นั้น เราจะการวางจุดหมายของเราก่อน คือ เมื่อเรามีจุดหมายที่ชัดเจน เราสามารถกำหนดกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพได้ดีขึ้น ลองมาพิจารณาการวางจุดหมายของ ศพก. ด้านข้าว อำเภอห้วยผึ้ง

๑. เป้าหมายหลัก (Main Goal):

"การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในอำเภอห้วยผึ้ง"

๒. วัตถุประสงค์เฉพาะ (Specific Objectives):

- เพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่ให้สูงขึ้น ๒๐% ภายในระยะเวลา ๕ ปี
- ลดต้นทุนการผลิตลง ๒๐% โดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม
- พัฒนาคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐานการส่งออก
- สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตข้าวผ่านการแปรรูป
- เพิ่มรายได้เฉลี่ยของเกษตรกรให้สูงขึ้น ๑๐% ภายในระยะเวลา ๕ ปี

๓. ตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators):

- จำนวนเกษตรกรที่ผ่านการอบรมและนำความรู้ไปใช้
- ปริมาณผลผลิตข้าวต่อไร่
- ต้นทุนการผลิตต่อไร่
- รายได้เฉลี่ยของเกษตรกร
- จำนวนผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวที่พัฒนาขึ้น
- พื้นที่การเกษตรที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

การพัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสม

๑. กลยุทธ์การพัฒนาองค์ความรู้: เน้นการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่
๒. กลยุทธ์การถ่ายทอดเทคโนโลยี: พัฒนาหลักสูตรและวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่มีประสิทธิภาพ
๓. กลยุทธ์การสร้างเครือข่าย: เชื่อมโยงกับหน่วยงานวิจัย สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน
๔. กลยุทธ์การตลาด: พัฒนาช่องทางการจำหน่ายและสร้างแบรนด์ข้าวท้องถิ่น
๕. กลยุทธ์การพัฒนาอย่างยั่งยืน: ส่งเสริมการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

พอมิเป้าหมายแล้วเรามาวางวิสัยทัศน์ เพื่อให้เกิดแนวทางส่งเสริมให้เกินรูปธรรม โดยมีวิสัยทัศน์ คือ องค์กรแห่งการเรียนรู้ มุ่งสู่ประสิทธิภาพข้าวไทย หัวใจนักพัฒนา ศึกษาการตลาดต้นทุน คำจูนคุณภาพ

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : ลักษณะเด่นที่ทำให้การทำงาน ศพก. ประสบความสำเร็จ

๑. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้:

- มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ
- ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร
- ปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

๒. การมุ่งเน้นประสิทธิภาพการผลิตข้าว:

- นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการผลิตข้าว
- มีแปลงสาธิตที่แสดงให้เห็นถึงวิธีการเพิ่มผลผลิตอย่างเป็นรูปธรรม
- จัดทำฐานข้อมูลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการผลิตในแต่ละฤดูกาล

๓. การเป็นนักพัฒนาที่มีใจรัก:

- มีทีมงานและเกษตรกรต้นแบบที่มีความมุ่งมั่นและเสียสละ
- สร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรในการพัฒนาตนเอง
- มีจิตอาสาในการช่วยเหลือและแบ่งปันความรู้แก่ชุมชน

๔. การมุ่งเน้นการลงทุนการผลิต:

- มีการวิจัยและทดลองวิธีการลดต้นทุนที่เหมาะสมกับพื้นที่
- จัดทำบัญชีต้นทุนการผลิตอย่างละเอียดเพื่อวิเคราะห์และปรับปรุง
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และการทำเกษตรผสมผสานเพื่อลดต้นทุน

๕. การให้ความสำคัญกับคุณภาพผลผลิต:

- มีระบบการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพข้าวตลอดกระบวนการผลิต
- ส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพสูงและข้าวอินทรีย์
- สร้างมาตรฐานการผลิตที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๖. การบูรณาการความร่วมมือ:

- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่าง ศพก. ในพื้นที่ใกล้เคียง
- ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร

๗. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม:

- นำระบบ IoT (Internet of Things) มาใช้ในการติดตามและควบคุมการผลิต
- พัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับให้คำแนะนำและติดตามผลผลิตแก่เกษตรกร
- ใช้ระบบ GIS ในการวางแผนการผลิตและจัดการพื้นที่เพาะปลูก

๘. การสร้างมูลค่าเพิ่มและการตลาด:

- มีโรงสีข้าวชุมชนและห้องปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว

- พัฒนาบรรจุภัณฑ์และแบรนด์ข้าวท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์
- สร้างช่องทางการตลาดออนไลน์และออฟไลน์ที่หลากหลาย

จุดเด่นเหล่านี้จะช่วยทำให้ ศพก. ด้านข้าวของอำเภอห้วยผึ้งสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์

๑. หลักสูตรเรียนรู้:

๑.๑ การลดต้นทุนการผลิตข้าว

- เน้นการปฏิบัติจริงในแปลงสาธิต
- สอนการทำบัญชีต้นทุนอย่างละเอียด
- แนะนำเทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุน เช่น การใช้โดรนในการหว่านปุ๋ยหรือพ่นยา

๑.๒ การปรับปรุงบำรุงดิน

- สอนการตรวจวิเคราะห์ดินอย่างง่าย
- แนะนำการใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดิน
- สาธิตการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

๑.๓ การใช้สารชีวภัณฑ์

- สอนการผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้เอง
- แนะนำวิธีการใช้สารชีวภัณฑ์อย่างถูกต้องและปลอดภัย
- จัดทำแปลงเปรียบเทียบการใช้สารชีวภัณฑ์กับสารเคมี

๒. หลักสูตรบังคับ:

๒.๑ เกษตรทฤษฎีใหม่

- จัดทำแปลงสาธิตตามหลักทฤษฎีใหม่
- เชิญวิทยากรผู้มีประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนความรู้
- จัดทัศนศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ

๒.๒ เกษตรผสมผสาน

- แนะนำการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับตลาด
- สอนการจัดการน้ำในระบบเกษตรผสมผสาน
- เน้นการสร้างรายได้ต่อเนื่องตลอดปี

๒.๓ เศรษฐกิจพอเพียง

- สอนการทำบัญชีครัวเรือน
- แนะนำการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในครัวเรือน
- ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน

๓. หลักสูตรเสริม:

๓.๑ การเลี้ยงสัตว์

- แนะนำการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่
- สอนการผลิตอาหารสัตว์ใช้เอง
- ให้ความรู้ด้านการป้องกันโรคและการจัดการฟาร์ม

๓.๒ ประมง

- แนะนำการเลี้ยงปลาในนาข้าว
- สอนการเพาะพันธุ์ปลาเบื้องต้น
- ให้ความรู้เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ประมง

๓.๓ การปลูกไม้ผล

- แนะนำพันธุ์ไม้ผลที่เหมาะสมกับพื้นที่
- สอนเทคนิคการขยายพันธุ์พืช
- ให้ความรู้ด้านการจัดการสวนไม้ผลแบบผสมผสาน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม:

๑. ควรมีการบูรณาการเนื้อหาระหว่างหลักสูตรต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรเห็นภาพรวมของการทำเกษตรแบบยั่งยืน
๒. เพิ่มเนื้อหาด้านการตลาดและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในทุกหลักสูตร
๓. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน เช่น การทำวิดีโอสาธิต หรือการใช้แอปพลิเคชันในการติดตามผล
๔. จัดให้มีการประเมินผลและติดตามผลหลังการอบรมอย่างต่อเนื่อง

๕. เปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเสนอหัวข้อที่สนใจเพิ่มเติม

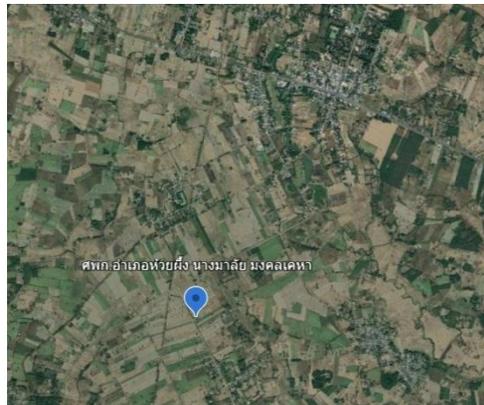
ตารางที่ ๙ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	โทรศัพท์ ประธาน ศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่	๒	คำบง	นายสมร มาตรเลี่ยม	
๒	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน	๑๐	คำบง	นางฉัญญาภรณ์ ตริศิริโสภณ	
๓	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่สวนพันพล	เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน	๑	ไค้่นุ่น	นายเฉลิมพล พันพล	
๔	ศูนย์เรียนรู้ปลูกผักปลอดสารพิษอุปรี	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๓	ไค้่นุ่น	นางนันทนิจ ไชยสุทัศน์	
๕	ศพก.โนนทับช้าง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๕	นิคมห้วยผึ้ง	นายเด่น กระจ่างวงศ์	
๖	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	หนองอีบุตร	นายเล้ง สกกุลโพน	
๗	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	หนองอีบุตร	นายทรงศักดิ์ แก้วคำแสน	
๘	ศพก.นิคมหนองบัว	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเกษตรผสมผสาน	๕	หนองอีบุตร	นายณัฐกิจ จั๊บอันชอบ	

๙	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน	๕	หนองอีบุตร	นางวิจิต เถาว์ลัยดี	
๑๐	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์ข้าวชุมชนศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒	คำบง	นายอนุชา แสนโคตร	
๑๑	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน	๑๔	นิคมห้วยผึ้ง	นายไพรัช สว่างโคตร	

ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ.๒๕๖๘

แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์



ภาพที่ ๕ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่อำเภอห้วยผึ้ง

อำเภอห้วยผึ้ง มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๔ กลุ่ม ได้แก่

แผนการผลิตรายกลุ่มของ แปลงใหญ่ปลูกผักอินทรีย์นาอุดม

ที่อยู่ หมู่ที่ ๒ ตำบลนิคมห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่ปลูกผักอินทรีย์นาอุดม จากข้อมูลสามารถวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาได้ ดังนี้:

การวิเคราะห์เป้าหมาย:

- เป้าหมายการเพิ่มรายได้จาก ๒๐,๐๐๐ บาท เป็น ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อราย เป็นการเพิ่มขึ้น ๔๐๐% ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ท้าทายมาก
- การเพิ่มผลผลิตจาก ๒๐๐ กก. เป็น ๑,๐๐๐ กก. ต่อเดือน สอดคล้องกับเป้าหมายรายได้
- อัตรากำไรประมาณ ๗๐% (รายได้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท - รายจ่าย ๓๐,๐๐๐ บาท = กำไร ๗๐,๐๐๐ บาท ต่อไร่)

แนวทางการพัฒนาตามกิจกรรมที่ต้องการ:

ความรู้เรื่องการปลูกผักอินทรีย์:

- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการปลูกผักอินทรีย์

- เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เฉพาะทาง
- จัดทำแปลงสาธิตการปลูกผักอินทรีย์แบบครบวงจร
- ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

มาตรฐานการรับรองการผลิตพืชผักอินทรีย์:

- จัดอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างๆ เช่น Organic Thailand, IFOAM
- แนะนำขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
- จัดทำระบบการตรวจสอบภายในกลุ่มเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การรับรอง
- ประสานงานกับหน่วยงานรับรองมาตรฐานเพื่อให้คำแนะนำเชิงลึก

การจัดการปลูกผักในโรงเรือน:

- จัดอบรมเทคนิคการปลูกผักในโรงเรือนแบบต่างๆ
- สาธิตการใช้เทคโนโลยีควบคุมสภาพแวดล้อมในโรงเรือน
- แนะนำการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- ให้ความรู้เรื่องการจัดการโรคและแมลงในระบบโรงเรือน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม:

การพัฒนาด้านการตลาด:

- วิเคราะห์ตลาดและความต้องการของผู้บริโภค
- พัฒนาบรรจุภัณฑ์และแบรนด์สินค้า
- ส่งเสริมการขายออนไลน์และออฟไลน์
- สร้างเครือข่ายกับร้านอาหาร โรงแรม และซูเปอร์มาร์เก็ต

การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต:

- นำเทคโนโลยี IoT มาใช้ในการควบคุมสภาพแวดล้อมในโรงเรือน
- วางแผนการผลิตแบบต่อเนื่องเพื่อให้มีผลผลิตสม่ำเสมอ
- พัฒนาระบบการจัดการน้ำและปุ๋ยแบบอัตโนมัติ

การพัฒนาด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว:

- อบรมเทคนิคการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
- พัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อรักษาคุณภาพผลผลิต
- ศึกษาการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า

การพัฒนาด้านการเงินและการบริหารจัดการ:

- อบรมการทำบัญชีฟาร์มและการวิเคราะห์ต้นทุน-กำไร
- ส่งเสริมการออมและการจัดการเงินหมุนเวียนในกลุ่ม
- พัฒนาระบบการบริหารจัดการกลุ่มให้เข้มแข็ง

การสร้างความยั่งยืน:

- ส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่
- พัฒนาระบบการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภัณฑ์ใช้เองในกลุ่ม
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานวิจัยและสถาบันการศึกษา

การพัฒนาตามแนวทางเหล่านี้จะช่วยให้กลุ่มแปลงใหญ่ปลูกผักอินทรีย์นาอุดมสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ตารางที่ ๑๐ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ปลูกผักอินทรีย์นาอุดม จังหวัดกาฬสินธุ์

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
ปลูกผักอินทรีย์	←												→		

แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อดงอุดม

ที่อยู่ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลคำบง จังหวัดกาฬสินธุ์

กิจกรรมเลี้ยงโคเนื้อ

- เป้าหมายการดำเนินงานปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ ๒ ไร่/ราย เป็น ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ ๕ ไร่/ราย
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๕ ตัว/ราย/ปี เป็น ๑๐ ตัว/ราย/ปี
- เป้าหมายรายได้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ราย
- ประมาณการรายจ่าย ๕๐,๐๐๐ บาท/ราย

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. ความรู้เรื่องการเลี้ยงโคเนื้อ
๒. การจัดการอาหารโคเนื้อในหน้าแล้ง
๓. การจัดทำบัญชีฟาร์ม

ตารางที่ ๑๑ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อดงอุดม จังหวัดกาฬสินธุ์

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
เลี้ยงโคเนื้อ	←												→		

แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อตำบลคำบง

ที่อยู่ หมู่ที่ ๑ ตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

กิจกรรมเลี้ยงโคเนื้อ

- เป้าหมายการดำเนินงานปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ ๒ ไร่/ราย เป็น ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ ๕ ไร่/ราย
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๕ ตัว/ราย/ปี เป็น ๑๐ ตัว/ราย/ปี
- เป้าหมายรายได้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ราย
- ประมาณการรายจ่าย ๕๐,๐๐๐ บาท/ราย

แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อตำบลคำบงวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาได้ดังนี้:

๑. การวิเคราะห์เป้าหมาย:

- เพิ่มพื้นที่ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์จาก ๒ ไร่ เป็น ๕ ไร่ต่อราย (เพิ่มขึ้น ๑๕๐%)
- เพิ่มผลผลิตโคเนื้อจาก ๕ ตัว เป็น ๑๐ ตัวต่อรายต่อปี (เพิ่มขึ้น ๑๐๐%)
- เป้าหมายรายได้ ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อราย
- ประมาณการรายจ่าย ๔๐,๐๐๐ บาทต่อราย
- กำไรประมาณ ๖๐,๐๐๐ บาทต่อราย (อัตรากำไร ๖๐%)

๒. แนวทางการพัฒนาตามกิจกรรมที่ต้องการ:

๒.๑ การผสมเทียมโคเนื้อ:

- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการผสมเทียมโคเนื้อ
- เชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เรื่องการคัดเลือกน้ำเชื้อที่มีคุณภาพ
- ฝึกอบรมการสังเกตอาการเป็นสัดในโคเนื้อ
- จัดตั้งธนาคารน้ำเชื้อคุณภาพสูงสำหรับสมาชิกกลุ่ม

๒.๒ การจัดการแม่พันธุ์โคเนื้อ:

- อบรมเรื่องการคัดเลือกและดูแลแม่พันธุ์โคเนื้อ
- ให้ความรู้เรื่องการจัดการอาหารสำหรับแม่พันธุ์ในแต่ละระยะ
- ฝึกอบรมการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคในแม่พันธุ์
- สอนเทคนิคการจัดการฟาร์มเพื่อเพิ่มอัตรการผสมติดและลดอัตรการสูญเสีย

๒.๓ การทำบัญชีฟาร์ม:

- จัดอบรมการทำบัญชีฟาร์มอย่างง่าย
- แนะนำการใช้แอปพลิเคชันหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการทำบัญชีฟาร์ม
- สอนการวิเคราะห์ต้นทุน-กำไร และการวางแผนทางการเงิน
- ให้คำปรึกษารายบุคคลในการจัดทำและวิเคราะห์บัญชีฟาร์ม

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม:

๓.๑ การพัฒนาด้านอาหารสัตว์:

- ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพสูงและเหมาะสมกับพื้นที่
- อบรมเทคนิคการทำหญ้าหมักและอาหาร TMR (Total Mixed Ration)
- พัฒนาระบบการจัดการแปลงหญ้าให้มีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมการใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในท้องถิ่นเป็นอาหารสัตว์

๓.๒ การพัฒนาสายพันธุ์:

- ส่งเสริมการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อให้เหมาะสมกับพื้นที่
- สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนพ่อพันธุ์คุณภาพระหว่างสมาชิก
- ร่วมมือกับหน่วยงานวิจัยในการพัฒนาสายพันธุ์โคเนื้อ

๓.๓ การพัฒนาด้านสุขภาพสัตว์:

- จัดอบรมการดูแลสุขภาพโคเนื้อเบื้องต้น
- สร้างระบบเฝ้าระวังและป้องกันโรคในฟาร์ม
- ประสานงานกับปศุสัตว์อำเภอในการดูแลสุขภาพสัตว์

๓.๔ การพัฒนาด้านการตลาด:

- วิเคราะห์ตลาดและความต้องการของผู้บริโภค
- พัฒนาระบบการตลาดแบบครบวงจร (ตั้งแต่การเลี้ยงจนถึงการจำหน่าย)
- สร้างแบรนด์เนื้อโคคุณภาพของกลุ่ม
- ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเนื้อโคเพื่อเพิ่มมูลค่า

๓.๕ การพัฒนาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม:

- พัฒนาระบบการบริหารจัดการกลุ่มให้เข้มแข็ง
- ส่งเสริมการออมและการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่ม
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

๓.๖ การพัฒนาด้านเทคโนโลยี:

- นำเทคโนโลยี IoT มาใช้ในการติดตามสุขภาพและการเจริญเติบโตของโค
- พัฒนาระบบฐานข้อมูลการเลี้ยงโคของกลุ่ม
- ส่งเสริมการใช้แอปพลิเคชันในการจัดการฟาร์ม

การพัฒนาตามแนวทางเหล่านี้จะช่วยให้กลุ่มแปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อตำบลไค้ปูนสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ตารางที่ ๑๒ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อตำบลไค้ปูน จังหวัดกาฬสินธุ์

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
เลี้ยงโคเนื้อ	←												→		

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

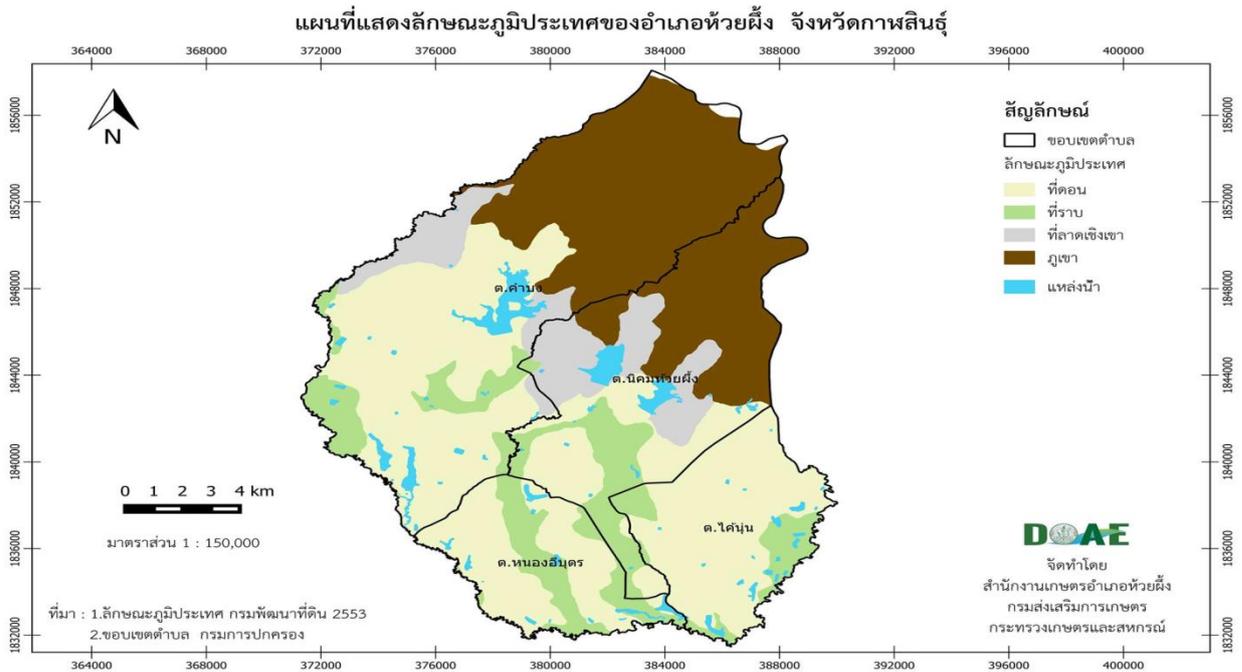
๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่อำเภอห้วยผึ้ง

ตารางที่ ๑๓ แสดงทรัพยากรดินอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	๗๖,๐๐๐	๔๗.๔๔
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	๓๔,๐๐๐	๒๑.๒๒
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๓,๒๐๐	๒
กลุ่มชุดดินผสม	๒๑,๔๐๐	๑๓.๓๖
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๒๕,๖๐๐	๑๖

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘



ภาพที่ ๖ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

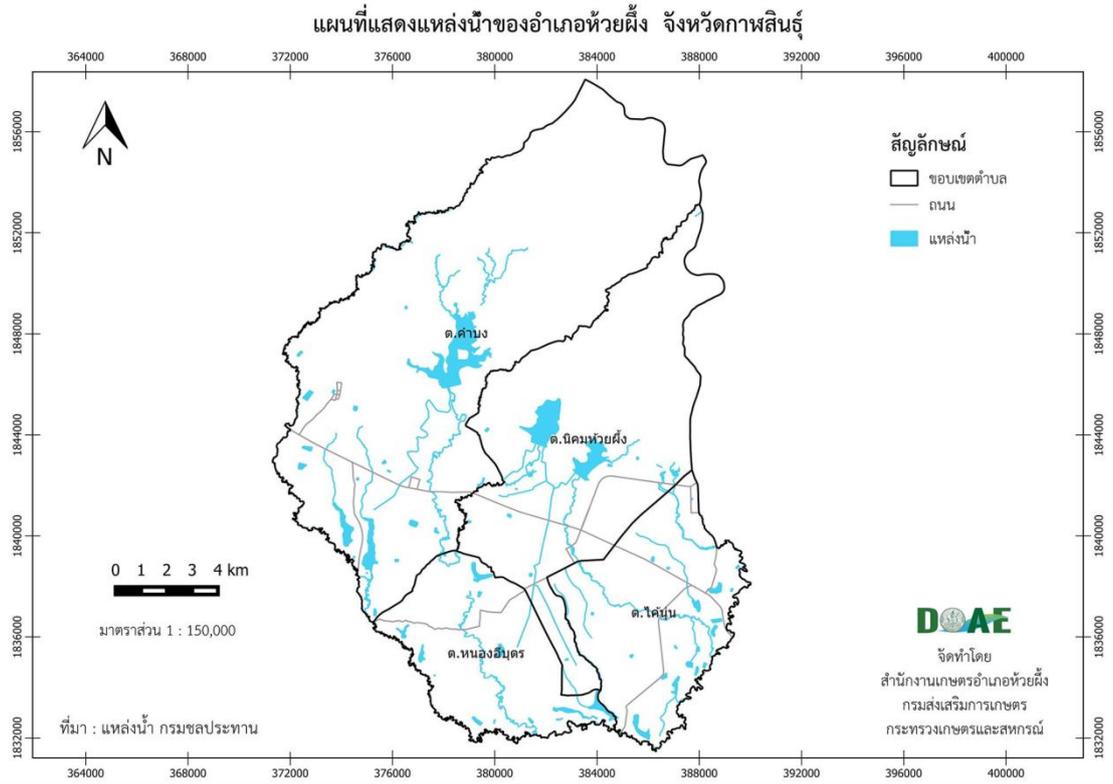
๒) ทรัพยากรน้ำ

อำเภอห้วยผึ้ง เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๙๕% ของพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวมทั้งสิ้น ๖๙๓ บ่อ แยกรายตำบลได้ดังนี้

ตำบลคำบง	จำนวน ๒๐๒ บ่อ
ตำบลไค่นุ่น	จำนวน ๑๘๕ บ่อ
ตำบลนิคมห้วยผึ้ง	จำนวน ๑๗๑ บ่อ
ตำบลหนองฮีบุดร	จำนวน ๑๓๕ บ่อ

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน อำเภอห้วยผึ้งมีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๕๐๐ แห่ง โครงการชลประทานขนาดเล็ก จำนวน - แห่ง โครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน ๓ แห่ง โครงการชลประทานใหญ่ จำนวน - แห่ง และ แหล่งน้ำจากสำนักงานปฎิรูปที่ดิน จำนวน - แห่ง



ภาพที่ ๗ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอยุ้ยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอยุ้ยผึ้ง, พ.ศ๒๕๖๘)

๑.๓ สีนค้ำเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้ำ GI (ไม่มี)

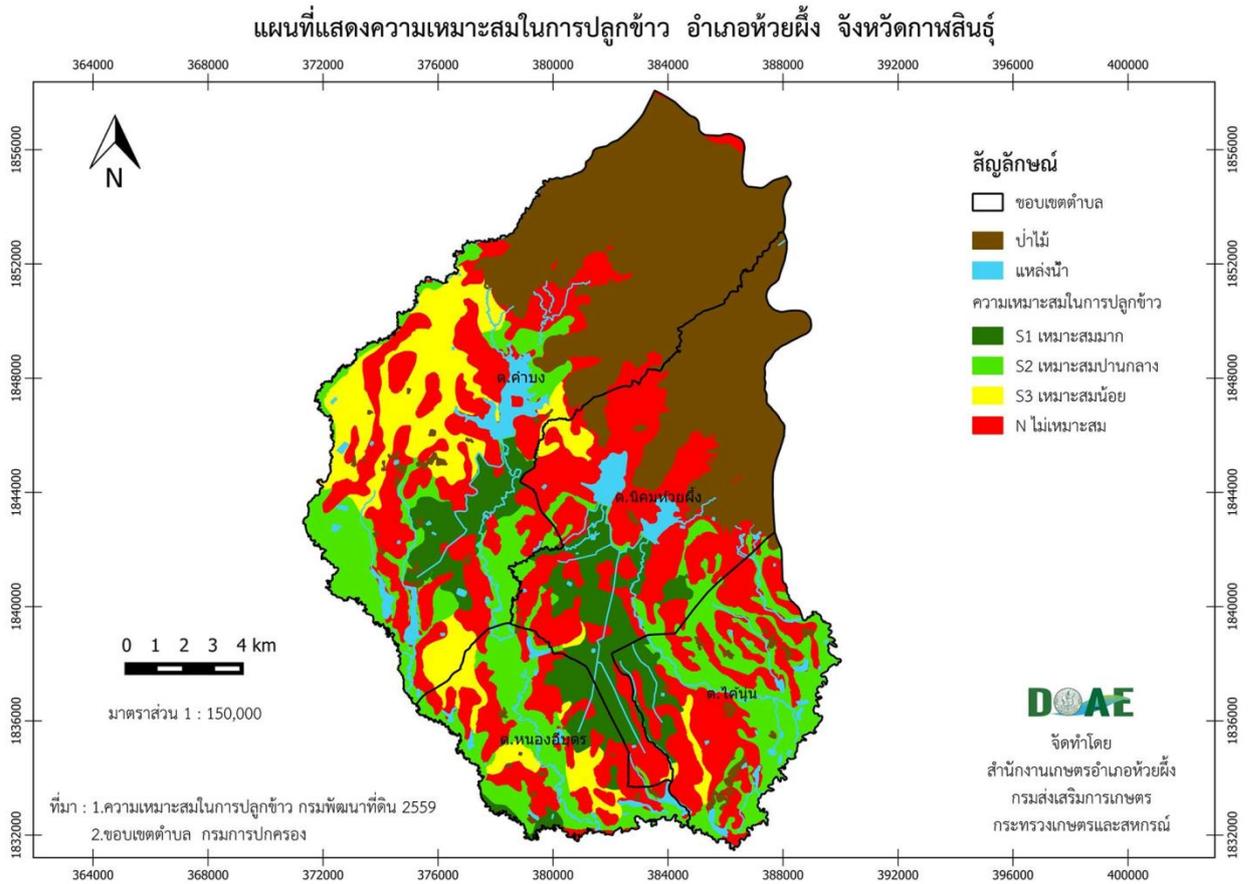
๑.๔ สีนค้ำเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินค้ำข้าว

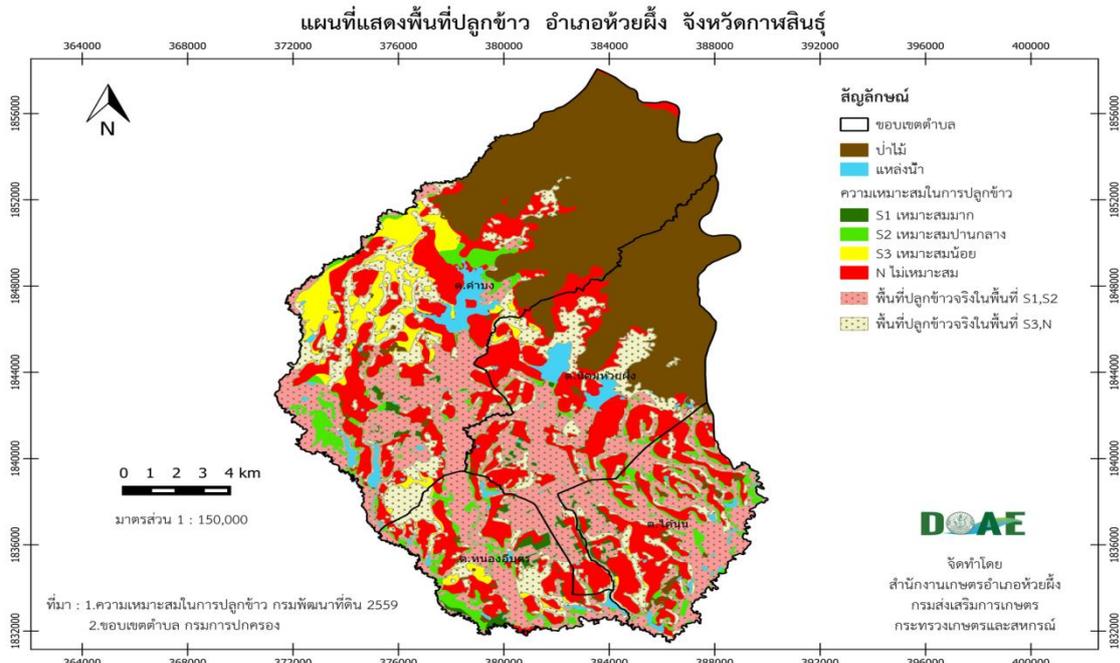
๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอยุ้ยผึ้งมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด จำนวน ๘๙,๘๑๔ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๘,๐๕๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖๔ พื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๕๒,๙๔๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๒ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๑๘,๘๑๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๙ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๗๙,๗๕๕ คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๐๓



ภาพที่ ๘ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอห้วยผึ้ง
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ๒๕๖๘)

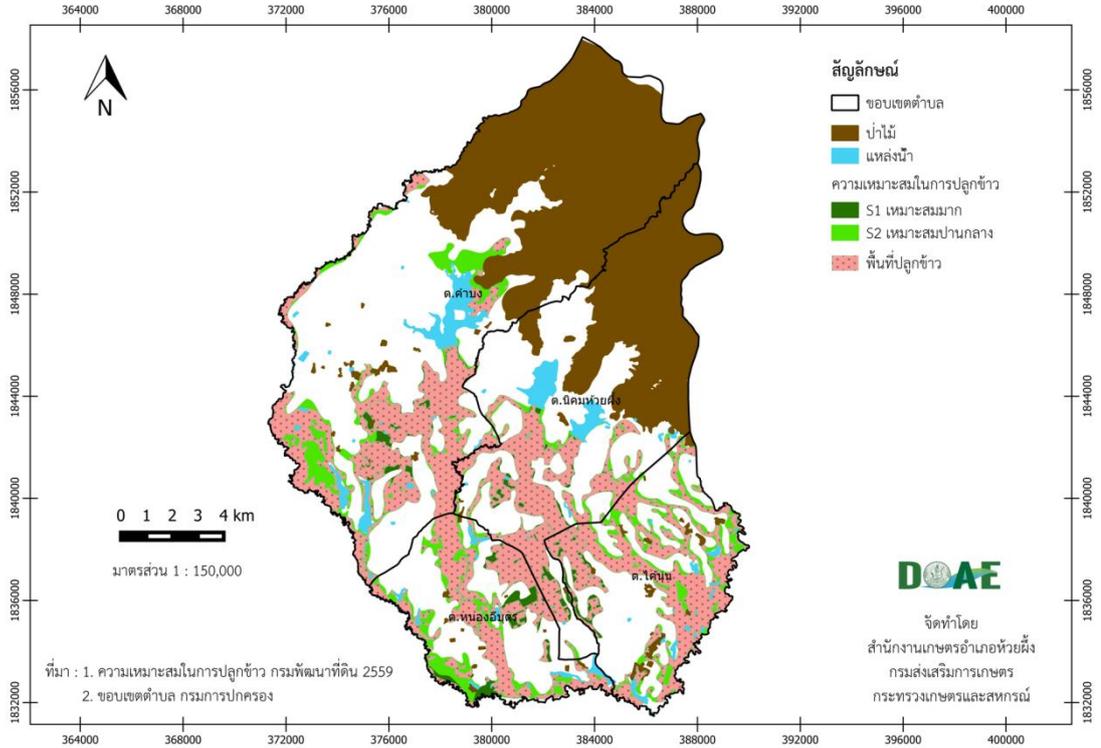


ภาพที่ ๙ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว อำเภอห้วยผึ้ง
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ๒๕๖๘)

(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๔๓,๖๙๖ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลคำบง จำนวน ๑๙,๕๗๘ ไร่ รองลงมาคือตำบลไค้่นุน จำนวน ๙,๙๒๕ ไร่ และตำบลนิคมห้วยผึ้ง จำนวน ๗๔,๙๘ ไร่ ตามลำดับ

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินปลูกข้าวในพื้นที่เหมาะสม S1,S2 อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์



ภาพที่ ๑๐ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอห้วยผึ้ง
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ๒๕๖๘)

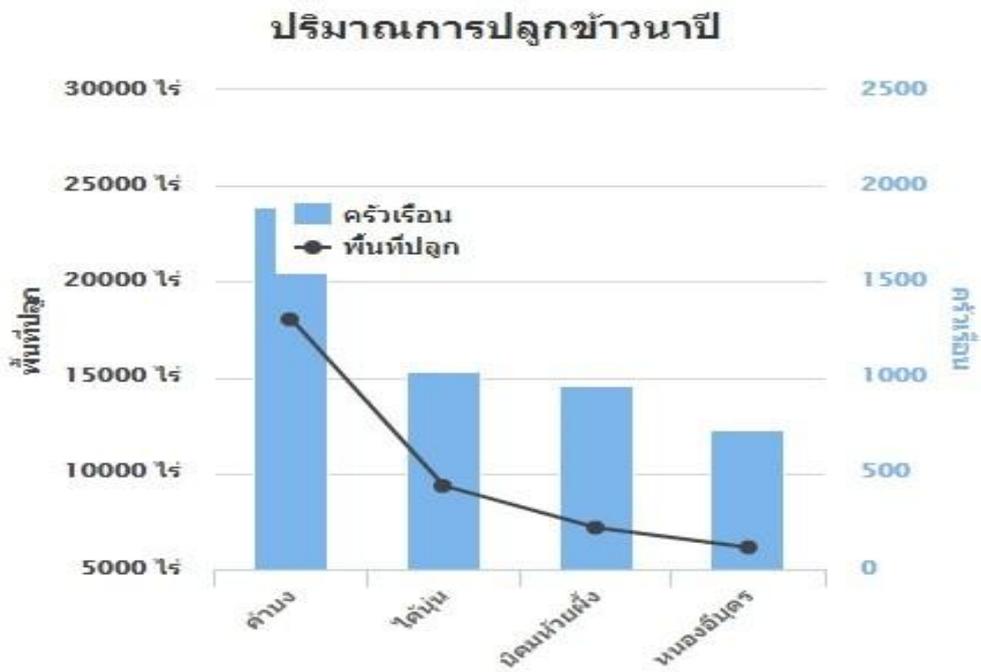
๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอห้วยผึ้งมีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๔๗,๕๕๙ ไร่ ๕,๒๐๗ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากตำบล คำบง จำนวน ๒๑,๕๕๕ ไร่ จำนวน ๒,๑๙๐ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลไค้่นุน จำนวน ๑๐,๒๐๒ ไร่ ๑,๑๕๕ ครัวเรือน และตำบลนิคมห้วยผึ้ง จำนวน ๗,๙๓๒ ไร่ ๑,๐๒๓. ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๔ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
คำบง	๒,๑๑๗	๒๐,๕๙๗	๒๐,๕๙๗	๘,๘๓๗	๔๑๐
ไค้่นุน	๑,๑๒๕	๑๐,๐๕๕	๑๐,๐๕๕	๔,๐๘๐	๔๐๐
นิคมห้วยผึ้ง	๑,๐๐๗	๗,๗๙๐	๗,๗๙๐	๓,๑๗๒	๔๐๐
หนองอีบุตร	๘๓๗	๗,๘๖๘	๗,๘๖๘	๓,๑๔๗	๔๐๐
รวม	๕,๐๘๒	๔๖,๐๔๑	๔๖,๐๔๑	๑๙,๒๓๖	๔๐๒.๕

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร ๒๕๖๘



ภาพที่ ๑๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร ๒๕๖๘)

ดังนี้:

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

สำหรับการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวในอำเภอห้วยผึ้ง เราสามารถพิจารณาสถานการณ์และวิธีการต่างๆ

๑. การใช้โดรนเพื่อสำรวจและดูแลพื้นที่เพาะปลูก:
 - ใช้โดรนบินสำรวจทุ่งนาเพื่อตรวจสอบสุขภาพของต้นข้าว
 - ฉีดพ่นปุ๋ยหรือสารกำจัดศัตรูพืชอย่างแม่นยำ
 ๒. ระบบชลประทานอัจฉริยะ:
 - ติดตั้งเซ็นเซอร์วัดความชื้นในดิน
 - ควบคุมการให้น้ำอัตโนมัติตามความต้องการของพืช
 ๓. การใช้แอปพลิเคชันมือถือสำหรับเกษตรกร:
 - ให้ข้อมูลสภาพอากาศแบบเรียลไทม์
 - แจ้งเตือนการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช
 ๔. เครื่องจักรกลการเกษตรที่ควบคุมด้วย GPS:
 - ใช้รถเกี่ยวข้าวอัตโนมัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บเกี่ยว
 - ใช้เครื่องหว่านปุ๋ยที่มีความแม่นยำสูง
 ๕. การใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และปัญญาประดิษฐ์ (AI):
 - วิเคราะห์ข้อมูลการเพาะปลูกเพื่อปรับปรุงผลผลิต
 - คาดการณ์ผลผลิตและราคาข้าวล่วงหน้า
- (๑) การใช้พันธุ์ดี
 - (๒) การเตรียมดิน
 - (๓) การปลูก
 - (๔) ระบบการให้น้ำ

- (๕) การดูแลรักษา
- (๖) การใส่ปุ๋ย
- (๗) การเก็บเกี่ยว
- (๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว
- (๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู
- ๔) ปฏิทินการเพาะปลูก
เกษตรกรในอำเภอห้วยผึ้ง มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว	←→			←→	←→		△	→			▽	←→

สัญลักษณ์ ←→ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด
 ←→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๒ แสดงปฏิทินการเพาะข้าวในอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ๒๕๖๘

๕) ต้นทุนการผลิต

ข้อมูลต้นทุนการผลิตข้าวของประเทศไทยในปี ๒๕๖๗

ตามข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ต้นทุนการผลิตข้าวเฉลี่ยทั่วประเทศไทยในปี ๒๕๖๖ อยู่ที่ประมาณ ๗,๐๐๐-๘,๐๐๐ บาทต่อไร่ โดยแบ่งเป็นองค์ประกอบหลักๆ ดังนี้:

- ๑. ค่าเตรียมดิน: ประมาณ ๖๐๐-๘๐๐ บาทต่อไร่
- ๒. ค่าเมล็ดพันธุ์: ประมาณ ๔๐๐-๖๐๐ บาทต่อไร่
- ๓. ค่าปุ๋ย: ประมาณ ๑,๐๐๐-๑,๕๐๐ บาทต่อไร่
- ๔. ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช: ประมาณ ๓๐๐-๕๐๐ บาทต่อไร่
- ๕. ค่าจ้างแรงงาน: ประมาณ ๒,๐๐๐-๒,๕๐๐ บาทต่อไร่
- ๖. ค่าเก็บเกี่ยว: ประมาณ ๑,๐๐๐-๑,๒๐๐ บาทต่อไร่
- ๗. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง: ประมาณ ๕๐๐-๗๐๐ บาทต่อไร่
- ๘. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ: ประมาณ ๗๐๐-๑,๐๐๐ บาทต่อไร่

อย่างไรก็ตาม ต้นทุนอาจแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาคและชนิดของข้าว เช่น ข้าวหอมมะลิอาจมีต้นทุนสูงกว่าข้าวพันธุ์อื่นๆตัวเลขเหล่านี้เป็นการประมาณการโดยทั่วไป และอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ราคาปัจจัยการผลิตที่ผันผวน เช่น ราคาปุ๋ย หรือน้ำมัน

อำเภอห้วยผึ้ง มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่มีต้นทุนข้าว เป็นเงิน ๒,๘๓๐บาท

ตารางที่ ๑๕ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘ อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

รายการ	บาท
ไถดะ	๓๐๐
ไถแปร	๓๐๐
จ้างหยอด	๖๐๐
เมล็ดพันธุ์ (๕ กก./ไร่)	๕๕
ยาคุมหญ้า	๑๕๐
ปุ๋ย (๔๐ กก./ไร่)	๑,๑๔๔
เก็บเกี่ยว	๑,๐๐๐
รวม	๓,๕๔๙

ผลผลิตเฉลี่ย	๔๐๒.๕ กก./ไร่ ณ ความชื้น ๑๔ %
ราคาผลผลิต กก.ละ	๑๑ บาท
เป็นเงิน	๔,๔๒๗ บาท
หักต้นทุน	๓,๕๔๙ บาท
กำไร	๘๗๘ บาท/ไร่

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของอำเภอ)

สถานการณ์การตลาดข้าวในอำเภอห้วยผึ้ง มีลักษณะเป็นเมืองชานาที่มีการเกษตรข้าวเป็นหลัก ซึ่งมีลักษณะการตลาดข้าวดังนี้:

๑. ****การผลิตข้าว****: อำเภอห้วยผึ้งเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตข้าวอย่างหลากหลายชนิด โดยมีการเพาะปลูกข้าวในฤดูนาฬิกาและฤดูฝน เกษตรกรในพื้นที่มักเป็นครัวเรือนขนาดเล็กถึงกลาง ซึ่งการผลิตข้าวในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่เป็นข้าวแปรรูปเป็นข้าวสีหรือข้าวเจ้า.

๒. ****ตลาดข้าว****: การตลาดข้าวในอำเภอห้วยผึ้งมีการนำข้าวไปขายที่ตลาดในอำเภอและต่างจังหวัดใกล้เคียง เช่น ตลาดน้ำตาลทรายในจังหวัดตาก, ตลาดร้อยเอ็ดในจังหวัดอุบลราชธานี, และตลาดพระสุทธิในจังหวัดสุพรรณบุรี.

๓. ****พ่อค้าคนกลาง****: บทบาทของพ่อค้าคนกลางเป็นสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรที่ผลิตข้าวกับตลาดที่จะรับซื้อข้าว พ่อค้าคนกลางจะซื้อข้าวจากเกษตรกรในพื้นที่เพื่อนำไปขายให้กับผู้บริโภคหรือส่งออกข้าวไปยังตลาดที่ใหญ่กว่า.

๔. ****การตลาดแบบท้องถิ่น****: นอกจากการขายที่ตลาดใหญ่ ยังมีการตลาดข้าวแบบท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งเป็นสถานที่ที่เกษตรกรจะนำข้าวมาขายกันในรายวันหรือรายสัปดาห์.

๕. ****ความสัมพันธ์กับราคาข้าว****: การตลาดข้าวในอำเภอห้วยผึ้งมีความสัมพันธ์กับราคาข้าวทั้งในตลาดภายในประเทศและตลาดโลก ความเป็นอิสระของราคาข้าวและการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันทางเศรษฐกิจส่งผลต่อรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในพื้นที่นี้.

ดังนั้น การตลาดข้าวในอำเภอห้วยผึ้งมีลักษณะเป็นการตลาดข้าวที่เชื่อมโยงกับพ่อค้าคนกลางและตลาดภายในจังหวัดและจังหวัดเคียงข้าง เป็นสิ่งที่สนใจและสำคัญในการสนับสนุนเศรษฐกิจพื้นที่ด้วย

ข้าวนาปี มีวิธีการตลาดและแหล่งรับซื้อผลผลิตทั่วไปมีพ่อค้าคนกลางจากอำเภอและต่างอำเภอ

สำหรับวิธีการตลาดของข้าวใน อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่สำคัญดังนี้:

๑. การขายผ่านโรงสี: เกษตรกรส่วนใหญ่มักขายข้าวให้กับโรงสีในท้องถิ่น ซึ่งจะรับซื้อข้าวเปลือกและแปรรูปเป็นข้าวสาร
๒. สหกรณ์การเกษตร: มีบทบาทในการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในการขาย
๓. ตลาดกลางข้าว: จังหวัดกาฬสินธุ์มีตลาดกลางสินค้าเกษตรที่เป็นแหล่งซื้อขายข้าวสำคัญ
๔. พ่อค้าคนกลาง: ยังคงมีบทบาทในการรับซื้อข้าวจากเกษตรกรรายย่อยเพื่อนำไปขายต่อ
๕. การขายตรง: บางกลุ่มเกษตรกรมีการแปรรูปและจำหน่ายข้าวภายใต้แบรนด์ของตนเอง
๖. โครงการรับจำนำข้าว: ในบางช่วงรัฐบาลมีนโยบายรับจำนำข้าวเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
๗. การส่งออก: ข้าวคุณภาพดีบางส่วนถูกส่งไปยังตลาดต่างประเทศผ่านบริษัทส่งออก
๘. ตลาดออนไลน์: เริ่มมีการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการจำหน่ายข้าวมากขึ้น

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอห้วยผึ้ง มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตข้าว จำนวน ๔ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๑๖ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นางมาลัย มงคลเคหา	๒	นิคมห้วยผึ้ง	ห้วยผึ้ง	๒๕๕๕	ทำนา
๒	นางสีสวาด สงตลาด	๘	คำบง	ห้วยผึ้ง	๒๕๖๒	ทำนา
๓	นายณัฐกิจ จับอันชอบ	๕	หนองอีบุตร	ห้วยผึ้ง	๒๕๕๙	ทำนา
๔	นางนันทะนิจ ไชยสุทัศน์	๓	ไค้โนน	ห้วยผึ้ง	๒๕๖๒	ทำนา

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๑๗ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. อ้อยโรงงาน	๑. ภัยพิบัติ ๒. การระบาดของโรคและแมลง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ราคาผลผลิตตกต่ำ ๕. ขาดแคลนแรงงาน	๑. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรในการผลิต ๒. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ๓. จัดหาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ ๔. การบริหารจัดการตลาดให้หลากหลาย ๕. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการหาปัจจัยการผลิต ๕. รวมกลุ่มกันในรูปแบบสหกรณ์	ทุกตำบล	มาก
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๑. เกษตรกรอายุมาก ๒. เกษตรกรรุ่นใหม่มีน้อย ๓. ไม่มีกลุ่มเกษตรกรที่ยั่งยืน	๑. เกษตรกรอายุมากทำ การเกษตรเพื่อยังชีพ ๒. ขาดเกษตรกรรุ่นใหม่ขึ้นมา ทดแทน ๓. ไม่มีผู้นำเกษตรกรที่เข้มแข็งใน การรวมกลุ่ม	๑. ค้นหาและส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพ ๒. พัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้นำเพื่อการส่งเสริมการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ๓. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรเพื่อทดแทนแรงงานที่ขาด แคลน ๔. ส่งเสริมและพัฒนาการทำเกษตรให้เหมาะสมกับเกษตรกรและ พื้นที่	ทุกตำบล	มาก
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๑. ข้าว ๒. พืชผักปลอดสารพิษ ๓. ทอผ้าพื้นเมือง	๑. ขาดความต่อเนื่องในการแปร รูปการผลิต ๒. ขาดการบริหารจัดการใน การตลาด ๓. ขาดการบริหารจัดการใน รูปแบบกลุ่ม	๑. ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าทางการเกษตรหลายๆด้าน ๒. ค้นหาและส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ๓. พัฒนาคุณภาพของสินค้าพร้อมการประชาสัมพันธ์	ทุกตำบล	มาก

๒.๑ การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ ๑๘ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	<ul style="list-style-type: none"> - มีการผลิตพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน - มีการผลิตพืชผักปลอดสารพิษ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด - มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอผ้าพื้นเมือง ซึ่งเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมาก และขาดเกษตรกรรุ่นใหม่ - ขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งและยั่งยืนของเกษตรกร - ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในการแปรรูปผลผลิต - ขาดมาตรฐานการรับรองคุณภาพสินค้า - การผลิตและแปรรูปไม่ต่อเนื่อง - ขาดการบริหารจัดการด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ
<p>โอกาส (O)</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีโอกาสในการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต - สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร - มีโอกาสในการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น - สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (เช่น การทอผ้าพื้นเมือง) 	<p>กลยุทธ์เชิงรุก (SO)</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาระบบการผลิตอาหารเพื่อสุขภาพ โดยใช้ประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำที่มีอยู่ - ส่งเสริมการทำเกษตรแบบ contract farming ที่เน้นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ - พัฒนानวัตกรรมด้านการเกษตรโดยผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ 	<p>กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรกรสมัยใหม่เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี - สร้างโครงการพี่เลี้ยงเกษตรกร โดยให้เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จเป็นที่เลี้ยงให้เกษตรกรรุ่นใหม่ - พัฒนาระบบชลประทานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหารจัดการน้ำ
<p>ภัยคุกคาม (T)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร - การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช - ต้นทุนการผลิตสูง - ราคาผลผลิตตกต่ำและความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร - การขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร - การแข่งขันในตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์แปรรูป 	<p>กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาระบบประกันภัยพืชผลทางการเกษตรเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ - ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายชนิดเพื่อกระจายความเสี่ยงด้านราคา - พัฒนาระบบเตือนภัยและพยากรณ์สภาพอากาศเฉพาะพื้นที่ 	<p>กลยุทธ์เชิงรับ (WT)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีประหยัดน้ำในการเกษตร เช่น ระบบน้ำหยด - พัฒนาระบบการตลาดออนไลน์สำหรับสินค้าเกษตร เพื่อลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง - ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าและยืดอายุการเก็บรักษา

จากข้อมูลที่ได้รับและการวิเคราะห์ TOWS Matrix ทำให้ได้กลยุทธ์สำหรับแผนพัฒนาการเกษตรของอำเภอห้วยผึ้ง ดังนี้:

๑. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม
 - พัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์
 - ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต เช่น เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming)
 - สนับสนุนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
๒. กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทาน
 - ปรับปรุงและพัฒนาระบบชลประทานให้มีประสิทธิภาพ
 - ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีประหยัดน้ำในภาคการเกษตร
 - พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของชุมชน
๓. กลยุทธ์การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร
 - ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเกษตรกร
 - พัฒนาศักยภาพผู้นำเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร
 - สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุนและปัจจัยการผลิต
๔. กลยุทธ์การพัฒนาการตลาดและช่องทางจำหน่าย
 - ส่งเสริมการทำเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming)
 - พัฒนาระบบตลาดออนไลน์สำหรับสินค้าเกษตร
 - สร้างแบรนด์สินค้าเกษตรท้องถิ่นและพัฒนาบรรจุภัณฑ์
๕. กลยุทธ์การส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่และการถ่ายทอดองค์ความรู้
 - จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรสมัยใหม่ในชุมชน
 - สร้างโครงการพี่เลี้ยงเกษตรกร (Mentoring Program)
 - ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในภาคการเกษตร
๖. กลยุทธ์การบริหารจัดการความเสี่ยงในภาคเกษตร
 - พัฒนาระบบประกันภัยพืชผลทางการเกษตร
 - ส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานเพื่อกระจายความเสี่ยง
 - พัฒนาระบบเตือนภัยและพยากรณ์สภาพอากาศเฉพาะพื้นที่
๗. กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
 - สร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน
 - พัฒนาฟาร์มสเตย์และกิจกรรมเรียนรู้วิถีเกษตร
 - เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน
๘. กลยุทธ์การส่งเสริมการทำเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - ขยายผลโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
 - ส่งเสริมการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองและการสร้างความมั่นคงทางอาหาร
 - พัฒนาศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

การนำกลยุทธ์เหล่านี้ไปปฏิบัติควรมีการจัดลำดับความสำคัญตามความเร่งด่วนและความพร้อมของพื้นที่ รวมทั้งควรมีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ในภาคการเกษตรของอำเภอห้วยผึ้งการวิเคราะห์ Scenario Analysis สำหรับแผนพัฒนาการเกษตรของอำเภอห้วยผึ้งจะช่วยให้เราเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยเราจะพิจารณา ๓ สถานการณ์

หลัก ได้แก่ สถานการณ์ที่ดีที่สุด (Best Case), สถานการณ์ปานกลาง (Base Case) และสถานการณ์แย่มากที่สุด (Worst Case):

๑. สถานการณ์ที่ดีที่สุด (Best Case Scenario):

- สภาพอากาศเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก ไม่มีภัยธรรมชาติรุนแรง
- ราคาสินค้าเกษตรสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- นโยบายรัฐสนับสนุนภาคเกษตรอย่างเต็มที่
- เทคโนโลยีการเกษตรมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและเข้าถึงได้ง่าย
- ความต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์และอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มสูงขึ้นมาก

แนวทางการดำเนินการ:

- เร่งขยายการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และอาหารเพื่อสุขภาพ
- ลงทุนในเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิต
- พัฒนาช่องทางการส่งออกสินค้าเกษตรคุณภาพสูง
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเต็มรูปแบบ

๒. สถานการณ์ปานกลาง (Base Case Scenario):

- สภาพอากาศและราคาสินค้าเกษตรมีความผันผวนปานกลาง
- นโยบายรัฐให้การสนับสนุนภาคเกษตรในระดับปกติ
- เทคโนโลยีการเกษตรมีการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป
- ความต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์และอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้นในอัตราปานกลาง

แนวทางการดำเนินการ:

- ดำเนินการตามแผนพัฒนาการเกษตรที่วางไว้อย่างสมดุล
- เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน
- ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง
- พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

๓. สถานการณ์แย่มากที่สุด (Worst Case Scenario):

- เกิดภัยธรรมชาติรุนแรง เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม
- ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำอย่างรุนแรง
- นโยบายรัฐไม่เอื้อต่อการพัฒนาภาคเกษตร
- เทคโนโลยีการเกษตรมีราคาสูงและเข้าถึงได้ยาก
- เกิดการระบาดของโรคพืชหรือแมลงศัตรูพืชอย่างรุนแรง

แนวทางการดำเนินการ:

- เน้นการบริหารจัดการความเสี่ยง เช่น การประกันภัยพืชผล
- ส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานเพื่อกระจายความเสี่ยง
- พัฒนาระบบเตือนภัยและการจัดการภัยพิบัติในภาคเกษตร
- ส่งเสริมการทำเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก
- เร่งพัฒนาตลาดท้องถิ่นและการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า

บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า

๓.๑.๑ ข้าว

เป้าหมาย : เพิ่มสัดส่วนพื้นที่เกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ให้ได้ร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมดภายใน ๕ ปี

กลยุทธ์ : การพัฒนาระบบการผลิตเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาระบบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยและอินทรีย์

โครงการที่ ๒ ข้าวอินทรีย์วิถีไทย เพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

โครงการที่ ๓ นวัตกรรมสมาร์ตฟาร์มข้าวปลอดภัย

๓.๑.๒ ยางพารา

เป้าหมาย : ลดต้นทุนการผลิตลงร้อยละ ๑๕ ภายใน ๓ ปี ผ่านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมกล

ยุทธ์ : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โครงการ

ที่ ๑ การใช้ปุ๋ยสั่งตัดในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยางพารา

โครงการที่ ๒ โครงการพัฒนาระบบการจัดการน้ำอัจฉริยะในสวนยาง

โครงการที่ ๓ โครงการพัฒนาระบบการกรีดยางอัตโนมัติ

๓.๑.๓ มันสำปะหลัง

เป้าหมาย : เพิ่มผลผลิตต่อไร่ของพืชเศรษฐกิจหลักมันสำปะหลังสูงขึ้นร้อยละ ๒๐ ภายใน ๓ ปีกล

ยุทธ์ : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาเครื่องจักรกลการเกษตรสำหรับมันสำปะหลัง

โครงการที่ ๒ โครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงจากมันสำปะหลัง

โครงการที่ ๓ โครงการจัดการน้ำอัจฉริยะสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง

๓.๑.๔ อ้อยโรงงาน

เป้าหมาย : ลดต้นทุนการผลิตลงร้อยละ ๑๕ ภายใน ๓ ปี ผ่านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

กลยุทธ์ : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม

โครงการที่ ๑ อ้อยสมาร์ท ๔.๐: ยกระดับการผลิตและแปรรูปอ้อยไทยสู่อนาคต

โครงการที่ ๒ อ้อยอินทรีย์เพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

โครงการที่ ๓ นวัตกรรมการแปรรูปอ้อยครบวงจร

๓.๑.๕ พืชผัก

เป้าหมาย : เพิ่มสัดส่วนพื้นที่พืชผักปลอดภัยและผักอินทรีย์ให้ได้ร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมดภายใน ๕ ปี

กลยุทธ์ : การส่งเสริมการทำเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการที่ ๑ ผักสวนครัวรั้วกินได้เพื่อความมั่นคงทางอาหาร

โครงการที่ ๒ ผักอินทรีย์วิถีพอเพียง สร้างรายได้ยั่งยืน

โครงการที่ ๓ สวนผักชุมชนพึ่งตนเอง

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ Young Smart Famer (YSF)

เป้าหมาย : เพิ่มจำนวนเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ให้ได้อย่างน้อย ๑๐๐ ราย ภายใน ๕ ปี

กลยุทธ์ : การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

โครงการที่ ๑ นักธุรกิจเกษตรกรรุ่นใหม่ (Agri-Business Young Entrepreneur)

โครงการที่ ๒ สมาร์ทฟาร์มเพื่อคนรุ่นใหม่ (Smart Farm for Next Gen) โครงการ

ที่ ๓ สถาบันผู้นำเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Farmer Leadership Academy)

๓.๒.๒ การรวมกลุ่มเกษตรกร

เป้าหมาย : พัฒนาวិสาหกิจชุมชนด้านการเกษตรให้เข้มแข็งอย่างน้อย ๒๐ แห่งภายใน ๓ ปี

กลยุทธ์ : การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

โครงการที่ ๑ ยกระดับวิสาหกิจชุมชนเกษตรสู่ธุรกิจยั่งยืน

โครงการที่ ๒ นวัตกรรมเพื่อวิสาหกิจชุมชนเกษตร ๔.๐

โครงการที่ ๓ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรเข้มแข็ง

๓.๒.๓ แปลงใหญ่

เป้าหมาย : ลดต้นทุนการผลิตลงร้อยละ ๑๕ ภายใน ๓ ปี ผ่านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

๒) กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำในแปลงใหญ่อำเภอห้วยผึ้ง

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์การพัฒนาระบบการผลิตเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์

โครงการที่ ๑ โครงการยกระดับแปลงใหญ่อำเภอห้วยผึ้งสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๓.๑ แหล่งน้ำ

เป้าหมาย : เพิ่มผลผลิตต่อไร่ของพืชเศรษฐกิจหลัก (ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย) ให้สูงขึ้นร้อยละ ๒๐ ภายใน ๓ ปี

กลยุทธ์ : การพัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทาน

โครงการที่ ๑ พื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติและพัฒนาแก้มลิง

โครงการที่ ๒ ปรับปรุงระบบชลประทานแบบประหยัดน้ำ

โครงการที่ ๓ บูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการน้ำอัจฉริยะ

๓.๓.๒ ที่ดินเพื่อการเกษตร

เป้าหมาย : ลดต้นทุนการผลิตลงร้อยละ ๑๕ ภายใน ๓ ปี ผ่านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

กลยุทธ์ : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

โครงการที่ ๑ แผนที่ดิจิทัลเพื่อการจัดการที่ดินเกษตรอัจฉริยะ

โครงการที่ ๒ โครงการปรับปรุงดินด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ

โครงการที่ ๓ ระบบน้ำหยดอัจฉริยะเพื่อการประหยัดทรัพยากร

๓.๔ แปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์

เป้าหมาย : เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสินค้าเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้นร้อยละ ๕๐ ภายใน ๕ ปี

กลยุทธ์ : การสร้างมูลค่าเพิ่มและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

โครงการที่ ๑ พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพจากวัตถุดิบท้องถิ่น

โครงการที่ ๒ แปรรูปผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางและสปาจากพืชสมุนไพรท้องถิ่น

โครงการที่ ๓ พัฒนาบรรจุภัณฑ์อัจฉริยะและยืดอายุผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป

๒. ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ		
						ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐				
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.			
พัฒนาการผลิตสินค้า	๑. โครงการนวัตกรรมสมาร์ทฟาร์มข้าวปลอดภัย	- เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่อย่างน้อย ๒๐% - เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวลง ๑๕% - เพื่อลดการใช้สารเคมีในการผลิตข้าวลง ๕๐%	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่อำเภอห้วยผึ้ง จำนวน ๑๐๐ ราย พื้นที่รวม ๑,๐๐๐ ไร่	ตำบลนิคมห้วยผึ้ง และตำบลหนองอู่ตร อำเภห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์	- คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ - จัดอบรมให้ความรู้เรื่องสมาร์ทฟาร์มและการผลิตข้าวปลอดภัย - ติดตั้งอุปกรณ์และระบบสมาร์ตฟาร์มในแปลงนา - ติดตามให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาระหว่างการผลิต - ประเมินผลผลิต คุณภาพ และต้นทุนการผลิต											๑๐๐ %	๒,๐๐๐	- กรมส่งเสริมการเกษตร - สนง.เกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ - สนง.เกษตรอำเภอห้วยผึ้ง - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ				
						ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐						
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.					
พัฒนา เกษตรกร/ กลุ่ม/องค์กร	๑. โครงการส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำใน แปลงใหญ่อำเภอห้วยผึ้ง	- เพื่อลดต้นทุน การผลิตใน แปลงใหญ่ อำเภอห้วยผึ้ง จำนวน ร่องยล ๕ ภายใน ๑ ปี - เพื่อเพิ่ม ผลผลิตต่อไร่ ขึ้นร่องยล ๑๐ ภายใน ๑ ปี	เกษตรกร ในแปลงใหญ่ อำเภอห้วย ผึ้ง จำนวน ๑๐๐ ราย พื้นที่รวม ๑,๐๐๐ ไร่	แปลงใหญ่อำเภอ ห้วยผึ้ง จังหวัด กาฬสินธุ์	๑. ร่วมมือกับ สถาบันการศึกษา ในการสำรวจและ วิเคราะห์พื้นที่ ๒. จัดซื้อและ ติดตั้งระบบ เซ็นเซอร์วัด ความชื้นในดิน ระบบให้น้ำ อัตโนมัติ และ โดรนสำรวจพื้นที่ ๓. จัดอบรม เชิงปฏิบัติการให้ เกษตรกรเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี ๔. ดำเนินการ ทดลองใช้ เทคโนโลยีใน แปลงสาธิตและ เก็บข้อมูล เปรียบเทียบ ๕. วิเคราะห์ผล และจัดทำ รายงานสรุป														๒,๕๐ ๐,๐๐ ๐	กรมส่งเสริม การเกษตร - สนง.เกษตร จังหวัด กาฬสินธุ์ - สนง.เกษตร อำเภอ ห้วยผึ้ง - องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น

ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ						
						ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐								
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.							
การแปรรูป ผลผลิต และพัฒนา ผลิตภัณฑ์	๑. โครงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ อัจฉริยะและยืดอายุผลิตภัณฑ์ เกษตรแปรรูป	- เพื่อพัฒนา บรรจุภัณฑ์ อัจฉริยะที่ยืด อายุผลิตภัณฑ์ เกษตรแปรรูป ได้อย่างน้อย ๓๐% - เพื่อเพิ่ม มูลค่า ผลิตภัณฑ์ เกษตรแปรรูป ในท้องถิ่นอย่าง น้อย ๒๐%	- กลุ่ม เกษตรกร และ ผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์ เกษตรแปรรูป ในตำบล สุขสมบูรณ์ จำนวน ๕๐ ราย - ผลิตภัณฑ์ เป้าหมาย: กล้วยฉาบ มะม่วงกวน และน้ำพริก แปรรูป	ทุกตำบล อำเภอ ห้วยผึ้ง จังหวัด กาฬสินธุ์	๑. ประชาสัมพันธ์ โครงการและรับ สมัครผู้เข้าร่วม ๒. จัดประชุม ร่วมกับนักวิจัย เพื่อพัฒนาบรรจุ ภัณฑ์ ๓. จัดอบรม เชิงปฏิบัติการ ให้กับ กลุ่มเป้าหมาย ๔. สนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ สำหรับการ ทดลองใช้บรรจุ ภัณฑ์ ๕. จัดเก็บ ข้อมูลและ วิเคราะห์ผล ๖. จัดทำแผน ธุรกิจและ เชื่อมโยงตลาด																	กรมส่งเสริม การเกษตร - สนง.เกษตร จังหวัด กาฬสินธุ์ - สนง.เกษตร อำเภอ ห้วยผึ้ง - องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุมหมู่บ้าน/ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ		
						ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐				
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.			
พัฒนาพื้นที่ ทรัพยากร การเกษตร	๑. โครงการอ้อยสมาร์ท ๔.๐: ยกระดับการผลิตและแปรรูปอ้อย ไทยสู่อนาคต	- เพื่อเพิ่ม ผลผลิตอ้อยต่อ ไร่ให้สูงขึ้น อย่างน้อย ๑๕% ภายใน ระยะเวลา ๓ ปี - เพื่อลด ต้นทุนการผลิต อ้อยลง ๒๐% โดยใช้ เทคโนโลยี สมาร์ทฟาร์ม - เพื่อพัฒนา ผลิตภัณฑ์แปรร รูปจากอ้อยที่มี มูลค่าเพิ่มอย่าง น้อย ๓ ผลิตภัณฑ์	- เกษตรกร ผู้ปลูกอ้อย ในพื้นที่ อำเภอห้วย ผึ้ง จำนวน ๕๐๐ ราย - พื้นที่ ปลูกอ้อย รวม ๕,๐๐๐ ไร่ - กลุ่ม วิสาหกิจ ชุมชนแปรร รูป ผลิตภัณฑ์ จากอ้อย ๒ กลุ่ม	ตำบลคำบง ตำบล นิคมห้วยผึ้ง ตำบล หนองฮีบุตร และ ตำบลไค้หนู่น อำเภอ ห้วยผึ้ง จังหวัด กาฬสินธุ์	๑. คัดเลือก เกษตรกรและ พื้นที่เข้าร่วม โครงการ ๒. จัดอบรมให้ ความรู้ด้าน เทคโนโลยีสมาร์ท ฟาร์มสำหรับอ้อย ๓. ติดตั้งระบบ สมาร์ทฟาร์มใน แปลงสาธิตและ แปลงเกษตรกร ๔. ให้ คำปรึกษาและ ติดตามการใช้ เทคโนโลยีสมาร์ท ฟาร์ม ๕. วิจัยและ พัฒนาผลิตภัณฑ์ แปรรูปจากอ้อย ๖. จัดกิจกรรม ส่งเสริมการตลาด ผลิตภัณฑ์แปรรูป ๗. ประเมินผล และรายงาน ความก้าวหน้า ของโครงการ												๑๕,๐ ๐๐,๐ ๐๐	กรมส่งเสริม การเกษตร - สนง.เกษตร จังหวัด กาฬสินธุ์ - สนง.เกษตร อำเภอ ห้วยผึ้ง - องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น

ภาคผนวก

๑.โครงการนวัตกรรมสมาร์ตฟาร์มข้าวปลอดภัย

๑. หลักการและเหตุผล

- สถานการณ์ปัญหา: เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่ประสบปัญหาผลผลิตต่ำ ต้นทุนสูง และการใช้สารเคมีมากเกินไปส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

- ความสำคัญ: สอดคล้องกับนโยบายเกษตรปลอดภัยของจังหวัดและยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

- แนวทางแก้ไข: นำเทคโนโลยีสมาร์ตฟาร์มมาประยุกต์ใช้ในการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน

๒. วัตถุประสงค์

- เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่อย่างน้อย ๒๐%
- เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวลง ๑๕%
- เพื่อลดการใช้สารเคมีในการผลิตข้าวลง ๕๐%

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่อำเภอห้วยผึ้ง จำนวน ๑๐๐ ราย พื้นที่รวม ๑,๐๐๐ ไร่

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

๑ มกราคม ๒๕๖๖ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลนิคมห้วยผึ้ง และตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

๖. กิจกรรม

- อบรมเกษตรกร ๑๐๐ ราย (๒ วัน)
- ติดตั้งระบบสมาร์ตฟาร์ม ๑๐๐ แปลง
- ติดตามและให้คำปรึกษา ๑๒ ครั้ง
- ประเมินผลและสรุปโครงการ ๑ ครั้ง

๗. วิธีการดำเนินงาน

- คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- จัดอบรมให้ความรู้เรื่องสมาร์ตฟาร์มและการผลิตข้าวปลอดภัย
- ติดตั้งอุปกรณ์และระบบสมาร์ตฟาร์มในแปลงนา
- ติดตามให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาระหว่างการผลิต
- ประเมินผลผลิต คุณภาพ และต้นทุนการผลิต

๘. งบประมาณ

รวม ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

- ค่าอุปกรณ์สมาร์ตฟาร์ม ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าอบรมและติดตาม ๓๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าบริหารจัดการ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จ

- เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากผลผลิตที่สูงขึ้นและต้นทุนที่ลดลง
- ผลผลิตข้าวปลอดภัยในพื้นที่เพิ่มขึ้น
- สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดีขึ้นจากการลดใช้สารเคมี

ตัวชี้วัด:

- ผลผลิตข้าวเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ๒๐% เทียบกับปีที่ผ่านมา
- ต้นทุนการผลิตลดลง ๑๕% เทียบกับปีที่ผ่านมา
- ปริมาณการใช้สารเคมีลดลง ๕๐% เทียบกับปีที่ผ่านมา

๒. โครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำในแปลงใหญ่อำเภอห้วยผึ้ง

๑. หลักการและเหตุผล

- สถานการณ์ปัจจุบัน: เกษตรกรในแปลงใหญ่อำเภอห้วยผึ้งยังใช้วิธีการผลิตแบบดั้งเดิม ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง และผลผลิตไม่แน่นอน
- ผลกระทบ: รายได้ของเกษตรกรไม่มั่นคง และความสามารถในการแข่งขันต่ำ
- ความสำคัญ: สอดคล้องกับนโยบายการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในภาคเกษตรของรัฐบาล
- แนวทางแก้ไข: นำเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำมาประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๒. วัตถุประสงค์

- เพื่อลดต้นทุนการผลิตในแปลงใหญ่อำเภอห้วยผึ้งร้อยละ ๕ ภายใน ๑ ปี
- เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ขึ้นร้อยละ ๑๐ ภายใน ๑ ปี

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรในแปลงใหญ่อำเภอห้วยผึ้ง จำนวน ๑๐๐ ราย พื้นที่รวม ๑,๐๐๐ ไร่

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

๑ มกราคม ๒๐๒๕ - ๓๑ ธันวาคม ๒๐๒๕ (๑๒ เดือน)

๕. พื้นที่ดำเนินการ

แปลงใหญ่อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

๖. กิจกรรม

๑. สำรวจและวิเคราะห์พื้นที่เพื่อวางแผนการใช้เทคโนโลยี (๑ เดือน)
๒. จัดหาและติดตั้งอุปกรณ์เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ (๒ เดือน)
๓. อบรมเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ (๑ เดือน)
๔. ทดลองใช้เทคโนโลยีในแปลงสาธิต (๖ เดือน)
๕. ติดตามและประเมินผล (๒ เดือน)

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการสำรวจและวิเคราะห์พื้นที่
๒. จัดซื้อและติดตั้งระบบเซ็นเซอร์วัดความชื้นในดิน ระบบให้น้ำอัตโนมัติ และโดรนสำรวจพื้นที่
๓. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้เกษตรกรเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี
๔. ดำเนินการทดลองใช้เทคโนโลยีในแปลงสาธิตและเก็บข้อมูลเปรียบเทียบ
๕. วิเคราะห์ผลและจัดทำรายงานสรุป

๘. งบประมาณ

รวมทั้งสิ้น ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท

- ค่าอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยี ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าอบรมและวัสดุอุปกรณ์ ๕๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าดำเนินการทดลองในแปลงสาธิต ๓๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าบริหารจัดการโครงการ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ:

- เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตที่ลดลงและมีรายได้เพิ่มขึ้น
- เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ
- เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตัวชี้วัดความสำเร็จ:

- ต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ ๕ เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า
- ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า
- จำนวนเกษตรกรที่นำเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำไปใช้จริงอย่างน้อย ๘๐ ราย
- ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการใช้เทคโนโลยีไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐

๓.โครงการอ้อยสมาร์ท ๔.๐: ยกระดับการผลิตและแปรรูปอ้อยไทยสู่นาคต

๑. หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลของไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยประสบปัญหาผลผลิตต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง และราคาผลผลิตที่ผันผวน นอกจากนี้ การแข่งขันในตลาดโลกที่รุนแรงขึ้น และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร การพัฒนาอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และนโยบาย Thailand ๔.๐ ที่มุ่งเน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการยกระดับภาคการเกษตร นอกจากนี้ ยังตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในด้านการขจัดความยากจนและการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาและยกระดับอุตสาหกรรมอ้อย จึงเสนอแนวทางการพัฒนาดังนี้:

๑. นำเทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์มมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน
๒. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพันธุ์อ้อยที่ให้ผลผลิตสูงและทนต่อสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง
๓. พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากอ้อยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและกระจายความเสี่ยงด้านรายได้
๔. เสริมสร้างความรู้และทักษะให้แก่เกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และการบริหารจัดการฟาร์ม

ด้วยเหตุนี้ โครงการ "อ้อยสมาร์ท ๔.๐: ยกระดับการผลิตและแปรรูปอ้อยไทยสู่นาคต" จึงได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อบูรณาการแนวทางการพัฒนาดังกล่าว อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอ้อยไทย และยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรอย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

- เพื่อเพิ่มผลผลิตอ้อยต่อไร่ให้สูงขึ้นอย่างน้อย ๑๕% ภายในระยะเวลา ๓ ปี
- เพื่อลดต้นทุนการผลิตอ้อยลง ๒๐% โดยใช้เทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์ม
- เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากอ้อยที่มีมูลค่าเพิ่มอย่างน้อย ๓ ผลิตภัณฑ์

๓. เป้าหมาย

- เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยในพื้นที่อำเภอยี่งอ จำนวน ๕๐๐ ราย
- พื้นที่ปลูกอ้อยรวม ๕,๐๐๐ ไร่
- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์จากอ้อย ๒ กลุ่ม

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

- ๑ มกราคม ๒๕๖๗ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๙ (๓ ปี)

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลนิคมห้วยผึ้ง ตำบลหนองอีบุตร และตำบลไค้โนน อำเภอยี่งอ จังหวัดกาฬสินธุ์

๖. กิจกรรม

๑. อบรมเกษตรกรด้านเทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์มสำหรับอ้อย (๕๐๐ ราย)
 ๒. ติดตั้งระบบสมาร์ทฟาร์มในแปลงสาธิต (๕๐ แปลง)
 ๓. สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์มในแปลงเกษตรกร (๔๕๐ แปลง)
 ๔. พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากอ้อย (๓ ผลิตภัณฑ์)
 ๕. ส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากอ้อย (๔ ครั้ง/ปี)
 ๖. ติดตามและประเมินผลโครงการ (ทุก ๖ เดือน)
๗. วิธีการดำเนินงาน
๑. คัดเลือกเกษตรกรและพื้นที่เข้าร่วมโครงการ
 ๒. จัดอบรมให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์มสำหรับอ้อย
 ๓. ติดตั้งระบบสมาร์ทฟาร์มในแปลงสาธิตและแปลงเกษตรกร
 ๔. ให้คำปรึกษาและติดตามการใช้เทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์ม
 ๕. วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากอ้อย
 ๖. จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูป
 ๗. ประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าของโครงการ
๘. งบประมาณ
- รวม ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าอุปกรณ์และระบบสมาร์ทฟาร์ม ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท
 - ค่าอบรมและพัฒนาบุคลากร ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท
 - ค่าวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท
 - ค่าส่งเสริมการตลาด ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
 - ค่าบริหารจัดการโครงการ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ:
- เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากผลผลิตที่สูงขึ้นและต้นทุนที่ลดลง
 - เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตอ้อยผ่านการแปรรูป
 - เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์ม
- ตัวชี้วัดความสำเร็จ:
- ผลผลิตอ้อยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ๑๕% เมื่อเทียบกับก่อนเริ่มโครงการ
 - ต้นทุนการผลิตอ้อยลดลง ๒๐% เมื่อเทียบกับก่อนเริ่มโครงการ
 - มีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากอ้อยที่พัฒนาขึ้นใหม่อย่างน้อย ๓ ผลิตภัณฑ์
 - รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปเพิ่มขึ้น ๓๐% ต่อปี

๔. โครงการสวนผักชุมชนพึ่งตนเอง

๑. หลักการและเหตุผล

ชุมชนประสบปัญหาค่าครองชีพสูง ขาดความมั่นคงทางอาหาร และการใช้สารเคมีในการผลิตอาหารที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงทางอาหาร เกษตรอินทรีย์ และเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาล เป็นการส่งเสริมการทำสวนผักชุมชนแบบอินทรีย์ เพื่อสร้างแหล่งอาหารปลอดภัยและลดรายจ่ายในครัวเรือน

๒. วัตถุประสงค์

- เพื่อจัดตั้งสวนผักชุมชนอินทรีย์อย่างน้อย ๑ แห่งในชุมชน
- เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านอาหารของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการลง ๒๐%
- เพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนจากการจำหน่ายผลผลิตส่วนเกิน

๓. เป้าหมาย

- ครัวเรือนในชุมชน ๕๐ ครัวเรือน
- พื้นที่สวนผักชุมชน ๒ ไร่

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

๑ มกราคม ๒๕๖๗ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ (๑ ปี)

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ชุมชนบ้านสุขใจ ตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์

๖. กิจกรรม

๑. ประชุมชี้แจงโครงการและรับสมัครผู้เข้าร่วม (๑ ครั้ง)
๒. อบรมให้ความรู้การทำเกษตรอินทรีย์ (๓ ครั้ง)
๓. จัดเตรียมพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐาน (๑ เดือน)
๔. ปลูกและดูแลพืชผัก (ตลอดโครงการ)
๕. จัดตั้งกลุ่มบริหารจัดการสวนผักชุมชน (๑ กลุ่ม)
๖. ติดตามและประเมินผลโครงการ (ทุก ๓ เดือน)

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. ประสานงานกับผู้นำชุมชนเพื่อจัดประชุมชี้แจงโครงการ
๒. จัดอบรมให้ความรู้โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรอินทรีย์
๓. ร่วมกับชุมชนในการจัดเตรียมพื้นที่และวางระบบน้ำ
๔. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์และอุปกรณ์การเกษตรเบื้องต้น
๕. จัดตั้งคณะกรรมการบริหารสวนผักชุมชน
๖. จัดทำแผนการผลิตและการจำหน่ายผลผลิต
๗. ติดตามและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

๘. งบประมาณ

รวม ๓๐๐,๐๐๐ บาท

- ค่าเตรียมพื้นที่และระบบน้ำ ๑๕๐,๐๐๐ บาท
- ค่าเมล็ดพันธุ์และวัสดุการเกษตร ๕๐,๐๐๐ บาท
- ค่าอบรมและวิทยากร ๕๐,๐๐๐ บาท
- ค่าบริหารจัดการโครงการ ๕๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ:

- ชุมชนมีแหล่งอาหารปลอดภัยและพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น
- คริวเรือนมีรายจ่ายด้านอาหารลดลง
- เกิดความสามัคคีและการมีส่วนร่วมในชุมชน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ:

- มีสวนผักชุมชนอินทรีย์ที่ดำเนินการได้อย่างน้อย ๑ แห่ง
- คริวเรือนที่เข้าร่วมโครงการมีค่าใช้จ่ายด้านอาหารลดลง ๒๐%
- มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตส่วนเกินอย่างน้อย ๕,๐๐๐ บาท/เดือน
- ผู้เข้าร่วมโครงการ ๘๐% มีความพึงพอใจในระดับดีขึ้น

๕.โครงการ "สมาร์ทฟาร์มเพื่อคนรุ่นใหม่ (Smart Farm for Next Gen)"

๑. หลักการและเหตุผล

- สถานการณ์ปัญหา: ภาคการเกษตรของไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานรุ่นใหม่ เนื่องจากคนหนุ่มสาวมักมองว่าอาชีพเกษตรกรเป็นงานที่ลำบาก รายได้ไม่แน่นอน และขาดความทันสมัย ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมผู้สูงอายุในภาคเกษตร และความไม่ยั่งยืนของอาชีพเกษตรกรในระยะยาว

- ความสำคัญ: สอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาภาคการเกษตร และนโยบายการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- แนวทางแก้ไข: นำเทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์มมาประยุกต์ใช้ในการทำเกษตรกรรม เพื่อดึงดูดคนรุ่นใหม่ให้สนใจอาชีพเกษตรกร และเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต

๒. วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความรู้และทักษะด้านสมาร์ทฟาร์ม จำนวน ๕๐ ราย
- เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของผู้เข้าร่วมโครงการ ๒๐% ภายในระยะเวลา ๑ ปี
- เพื่อลดต้นทุนการผลิตของผู้เข้าร่วมโครงการ ๑๕% ภายในระยะเวลา ๑ ปี

๓. เป้าหมาย

- เยาวชนและคนรุ่นใหม่ในพื้นที่อำเภอห้วยผึ้ง อายุ ๑๘-๓๕ ปี จำนวน ๕๐ คน
- พื้นที่เกษตรกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์ม รวม ๕๐๐ ไร่

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

๑ มกราคม ๒๕๖๗ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ (๑ ปี)

๕. พื้นที่ดำเนินการ

อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

๖. กิจกรรม

๑. ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครผู้เข้าร่วม (๑ เดือน)
๒. อบรมให้ความรู้ด้านสมาร์ทฟาร์ม (๕ ครั้ง, ครั้งละ ๒ วัน)
๓. ศึกษาดูงานฟาร์มต้นแบบ (๒ ครั้ง)
๔. สนับสนุนอุปกรณ์และเทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์ม (๕๐ ชุด)
๕. ให้คำปรึกษาและติดตามผล (ทุกเดือน)
๖. จัดประกวดสมาร์ทฟาร์มดีเด่น (๑ ครั้ง)
๗. สรุปและประเมินผลโครงการ (๑ ครั้ง)

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. ประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการ

๒. จัดอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสมาร์ตฟาร์มและเทคโนโลยีการเกษตร
 ๓. นำผู้เข้าร่วมโครงการศึกษาดูงานฟาร์มต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ
 ๔. สนับสนุนอุปกรณ์และเทคโนโลยีสมาร์ตฟาร์มแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ
 ๕. จัดทีมที่ปรึกษาในพื้นที่ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง
 ๖. จัดการประกวดสมาร์ตฟาร์มดีเด่นเพื่อสร้างแรงจูงใจ
 ๗. รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล และจัดทำรายงานสรุปโครงการ
๘. งบประมาณ

รวม ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

- ค่าอบรมและศึกษาดูงาน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าอุปกรณ์และเทคโนโลยีสมาร์ตฟาร์ม ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าที่ปรึกษาและติดตามผล ๕๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าจัดประกวดและมอบรางวัล ๓๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าบริหารจัดการโครงการ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ:

- เกิดเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความรู้และทักษะด้านสมาร์ตฟาร์ม
- ผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่เพิ่มขึ้น
- ต้นทุนการผลิตลดลง
- เกิดการสร้างงานและรายได้ในชุมชน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ:

- จำนวนเกษตรกรรุ่นใหม่ผ่านการอบรมและนำความรู้ไปใช้จริง ๕๐ ราย
- ผลผลิตทางการเกษตรของผู้เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น ๒๐%
- ต้นทุนการผลิตของผู้เข้าร่วมโครงการลดลง ๑๕%
- รายได้เฉลี่ยของผู้เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น ๒๕%

๖. โครงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์อัจฉริยะและยืดอายุผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป

๑. หลักการและเหตุผล

- สถานการณ์ปัญหา: ผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปมักมีอายุการเก็บรักษาสั้น ทำให้เกิดการสูญเสียและความเสียหายทางเศรษฐกิจ

- ผลกระทบ: เกษตรกรและผู้ประกอบการสูญเสียรายได้ ผู้บริโภคไม่สามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์คุณภาพดีได้อย่างต่อเนื่อง

- ความสำคัญ: สอดคล้องกับนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรของรัฐบาล
- แนวทางแก้ไข: พัฒนาบรรจุภัณฑ์อัจฉริยะที่ช่วยยืดอายุผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่า

๒. วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์อัจฉริยะที่ยืดอายุผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปได้อย่างน้อย ๓๐%
- เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปในท้องถิ่นอย่างน้อย ๒๐%

๓. เป้าหมาย

- กลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปในตำบลสุขสมบูรณ์ จำนวน ๕๐ ราย
- ผลิตภัณฑ์เป้าหมาย: ก๋วยเตี๋ยว มะม่วงกวน และน้ำพริกแปรรูป

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

๑ มกราคม ๒๐๒๕ - ๓๑ ธันวาคม ๒๐๒๕ (๑๒ เดือน)

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

๖. กิจกรรม

๑. สำรวจและคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ (๑ เดือน)
๒. วิจัยและพัฒนาบรรจุภัณฑ์อัจฉริยะ (๔ เดือน)
๓. อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการ (๒ เดือน)
๔. ทดลองใช้บรรจุภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์จริง (๓ เดือน)
๕. ประเมินผลและปรับปรุง (๑ เดือน)
๖. จัดทำแผนการตลาดและช่องทางจำหน่าย (๑ เดือน)

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครผู้เข้าร่วม
๒. จัดประชุมร่วมกับนักวิจัยเพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์
๓. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับกลุ่มเป้าหมาย
๔. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับการทดลองใช้บรรจุภัณฑ์
๕. จัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล
๖. จัดทำแผนธุรกิจและเชื่อมโยงตลาด

๘. งบประมาณ

รวมทั้งสิ้น ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

- ค่าวิจัยและพัฒนา ๘๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าอบรมและวัสดุอุปกรณ์ ๖๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าดำเนินการทดลอง ๔๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าบริหารจัดการโครงการ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ:

- เกษตรกรและผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้น
- ลดการสูญเสียผลผลิตทางการเกษตร
- เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรแปรรูปในท้องถิ่น

ตัวชี้วัดความสำเร็จ:

- อายุการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๓๐%
- รายได้ของผู้เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๒๐%
- จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์อัจฉริยะอย่างน้อย ๓ ชนิด
- ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อคุณภาพผลิตภัณฑ์ไม่ต่ำกว่า ๘๐% - ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับดีขึ้นไป ๘๐%.